

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγές αριθ.3453/12, 42941/12 και 9028/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

30 Απριλίου 2015

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική υπό τις προβλεπόμενες στο άρθρο 44 παρ.2 της Σύμβασης προϋποθέσεις. Ενδέχεται να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Καπετάνιος και λοιποί κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Elisabeth Steiner, Πρόεδρος

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Mose,

Dmitry Dedov, Δικαστές,

και Soren Nielsen, Γραμματέας Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 7 Απριλίου 2015,

Εκδίδει την παρακάτω απόφαση, η οποία ελήφθη κατά την ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη με τρεις προσφυγές (υπ' αριθ.3453/12, 42941/12 και 9028/13) στρεφόμενες κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, τρεις υπήκοοι της οποίας, οι Κοι Ευάγγελος Καπετάνιος, Αθανάσιος Νικολόπουλος και Νικόλαος Αγγλούπας («οι προσφεύγοντες»), προσέφυγαν στο Δικαστήριο στις 28 Δεκεμβρίου 2011, 2 Ιουλίου 2012 και 28 Ιανουαρίου 2013, αντίστοιχα, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).
2. Σε ό,τι αφορά στις υπ' αριθ.3453/12 και 9028/13 προσφυγές, οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από τον Κο Β.Χειρδάρη, Δικηγόρο Αθηνών. Σε ό,τι αφορά στην υπ' αριθ. 42941/12 προσφυγή, ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τους Κ.Κ. Δ. και Κ.Φαρμακίδη-Μάρκου, Δικηγόρους Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, Κες Κ. Παρασκευοπούλου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Μ. Σκορίλα, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.
3. Οι προσφεύγοντες επικαλούνται ιδιαίτερα παραβιάσεις των άρθρων 6, παραγρ.2 της Σύμβασης και 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου.
4. Στις 25 Μαρτίου 2013, οι προσφυγές κοινοποιήθηκαν στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Οι προσφεύγοντες γεννήθηκαν το 1952, το 1946 και το 1943, αντίστοιχα. Κατοικούν στην Τσαγκαράδα Πηλίου, την Πάτρα και την Αθήνα, αντίστοιχα.

A. Υπ' αριθ.3453/12 προσφυγή

1. Η ποινική διαδικασία

6. Το 1986 ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά του προσφεύγοντα για λαθρεμπορία. Κατηγορήθηκε για εισαγωγή στην Ελλάδα, το 1985 και 1986, δώδεκα ηλεκτρονικών συσκευών χωρίς να έχει καταβάλει τους

προβλεπόμενους δασμούς. Επιπρόσθετα, κατηγορήθηκε επίσης για την εισαγωγή χωρίς να καταβάλλει δασμούς ενός κυνηγετικού όπλου, ενός βαρούλκου και μίας συσκευής βίντεο. Στις 22 Μαρτίου 1989, ο προσφεύγων καταδικάστηκε από το Κακουργιοδικείο Αθηνών για λαθρεμπορία. Στις 13 Οκτωβρίου 1989, το Εφετείο Αθηνών τον αθώωσε μερικώς από τις κατηγορίες λαθρεμπορίας (απόφαση αρ.520-521/1989).

7. Στις 28 Ιουνίου 1991, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την υπ' αριθ.520-521/1989 απόφαση του Εφετείου Αθηνών και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου Αθηνών (απόφαση αρ.1182/1991). Στις 12 Νοεμβρίου 1992, το άνω Δικαστήριο αθώωσε τον προσφεύγοντα για όλες τις κατηγορίες σχετικά με το κακούργημα της λαθρεμπορίας (απόφαση αρ.1087/1992). Η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη.

2. Η διοικητική διαδικασία

8. Εν τω μεταξύ, δυνάμει της υπ' αριθ.46/1987/1989 πράξης του Διευθυντή της Ειδικής Υπηρεσίας Τελωνειακών Ερευνών, επιβλήθηκαν στον προσφεύγοντα διοικητικά πρόστιμα για την εισαγωγή χωρίς την καταβολή τελωνειακών δασμών ενός κυνηγετικού όπλου, ενός βαρούλκου και μιας συσκευής βίντεο (αξίας 2 780 000 δραχμών-8 159 ευρώ περίπου) και δώδεκα ηλεκτρονικών συσκευών (αξίας 1 702 780 000 δραχμών-4 990 995 ευρώ περίπου) (πράξη αρ.46/1987/1989).

9. Στις 3 Νοεμβρίου 1989, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της υπ' αριθ.46/1987/1989 πράξης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών. Στις 6 Νοεμβρίου 1990, το άνω Δικαστήριο έκανε μερικώς δεκτή την προσφυγή. Ειδικότερα, το Διοικητικό Πρωτοδικείο επικύρωσε τα διοικητικά πρόστιμα που είχαν ήδη επιβληθεί στο μέτρο που αφορούσαν στην εισαγωγή κυνηγετικού όπλου, βαρούλκου και συσκευής βίντεο και ακύρωσε μέρος των προστίμων ύψους 1 702 780 000 δραχμών σχετικά με την εισαγωγή των δώδεκα ηλεκτρονικών συσκευών (απόφαση αρ.14001/1990).

10. Στις 17 και 21 Ιανουαρίου 1991, τόσο ο προσφεύγων όσο και το Κράτος άσκησαν έφεση.
11. Στις 30 Δεκεμβρίου 1991, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση του προσφεύγοντος και έκανε δεκτή εκείνη του Κράτους. Θεώρησε ότι ο πρώτος είχε διαπράξει όλα τα αδικήματα της λαθρεμπορίας που τού απέδωσε η διοίκηση (απόφαση αρ.4793/1991).
12. Στις 28 Δεκεμβρίου 1992, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης.
13. Στις 28 Σεπτεμβρίου 1998, το Συμβούλιο Επικρατείας έκανε εν μέρει δεκτή την αίτηση και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου (απόφαση αρ.3552/1998).
14. Στις 27 Απριλίου 2000, το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε το ένδικο μέσο του προσφεύγοντος και έκανε δεκτό εκείνο του Κράτους. Αφού εξέτασε εκ νέου την ουσία της υπόθεσης, επικύρωσε την επιβολή των διοικητικών προστίμων για την εισαγωγή, χωρίς πληρωμή των οφειλόμενων δασμών, ενός κυνηγετικού όπλου, ενός βαρούλκου και μίας συσκευής βίντεο καθώς και δώδεκα ηλεκτρονικών συσκευών και μείωσε το ποσό πληρωμής για το λόγο αυτό στο 1 022 633 772 δραχμές (3 001 126 ευρώ περίπου). Το Διοικητικό Εφετείο τόνισε ότι το εν λόγω ποσό αντιστοιχούσε στο τριπλάσιο του οφειλόμενου από τον προσφεύγοντα ποσού για τέλη και δασμούς που δεν πληρώθηκαν ως προς τα παραπάνω προϊόντα.
15. Ο προσφεύγων υπέβαλε ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών την υπ'αριθ.1087/1992 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, η οποία τον είχε αθωώσει για την κατηγορία της λαθρεμπορίας για την εισαγωγή των ίδιων ηλεκτρονικών συσκευών. Το Διοικητικό Εφετείο παραδέχθηκε, συναφώς, ότι η αθωωτική απόφαση του Εφετείου δεν είχε δεσμευτικό χαρακτήρα ως προς την εκτίμησή του. Θεώρησε ότι εν προκειμένω το υλικό στοιχείο και το στοιχείο της πρόθεσης του αδικήματος της λαθρεμπορίας πληρούνταν καθόσον ο προσφεύγων είχε καταφύγει σε τεχνάσματα προκειμένου να μην πληρώσει τα οφειλόμενα τέλη (απόφαση αρ.2090/2000).
16. Στις 20 Ιουνίου 2000, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης. Υποστήριζε μεταξύ άλλων ότι τα διοικητικά δικαστήρια δεν έπρεπε να

αποφανθούν ότι υπήρξε τέλεση του αδικήματος της λαθρεμπορίας εφόσον τα ποινικά δικαστήρια τον είχαν προηγουμένως αθωώσει ακριβώς για τα ίδια πραγματικά περιστατικά.

17. Στις 28 Ιουνίου 2011, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση αναίρεσης. Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο έκανε αναφορά στην απόφασή του αρ.3552/1998, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της ίδιας υπόθεσης και σημείωσε ότι είχε γίνει σε αυτή παραδεκτό ότι η σχετική με την λαθρεμπορία διοικητική διαδικασία ήταν αυτοτελής και ξεχωριστή σε σχέση με την ποινική διαδικασία. Με άλλα λόγια, το διοικητικό δικαστήριο δεν δεσμευόταν από τυχόν αθωωτική απόφαση του ποινικού δικαστηρίου αλλά έπρεπε να την συνεκτιμήσει. Αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι, κατά το εθνικό δίκαιο, μόνον οι αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων αποκτούν ισχύ δεδικασμένου έναντι των διοικητικών δικαστηρίων. Το Συμβούλιο της Επικρατείας ανέφερε τις αιτιολογικές σκέψεις του Διοικητικού Εφετείου και αναφέρθηκε στο γεγονός ότι, σύμφωνα με την εκτίμηση του τελευταίου, η υπ' αριθ.1087/1992 απόφαση ήταν αθωωτική και, επομένως, το διοικητικό δικαστήριο δεν δεσμευόταν από αυτή. Σημείωσε επίσης ότι το Διοικητικό Εφετείο είχε παραδεχθεί ότι η απόφασή του ήταν το αποτέλεσμα διαφορετικής εκτίμησης των αποδεικτικών στοιχείων.

18. Το Συμβούλιο της Επικρατείας θεώρησε ότι δεν έγινε καμία παραβίαση του Συντάγματος για το λόγο ότι το διοικητικό δικαστήριο δεν ήταν δεσμευμένο από την υπ' αριθ.1087/1992 απόφαση του ποινικού Δικαστηρίου, κυρίως επειδή δεν προέκυπτε από τον φάκελο της υπόθεσης ότι ήταν απρόσβλητη. Επιπρόσθετα, το Συμβούλιο της Επικρατείας επανέλαβε ότι δυνάμει της οικείας νομοθεσίας το διοικητικό δικαστήριο θα δεσμευόταν μόνον από μία καταδικαστική απόφαση του ποινικού δικαστηρίου. Επίσης, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο παραδέχτηκε ότι το Διοικητικό Εφετείο είχε προβεί νομίμως σε μία εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων διαφορετική από εκείνη του ποινικού δικαστηρίου και ότι η απόφασή του διελάμβανε επαρκή αιτιολογία για τους λόγους για τους οποίους το αδίκημα

της λαθρεμπορίας είχε τελεστεί (απόφαση αριθ.1999/2011). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2011.

B. Υπ'αριθ.42941/12 προσφυγή

1. Η ποινική διαδικασία

19. Το 1998, ποινική δίωξη για λαθρεμπορία ασκήθηκε κατά του προσφεύγοντα. Ειδικότερα, κατηγορήθηκε ότι πούλησε μεταξύ 1993 και 1995, ως ιδιοκτήτης βενζινάδικου, 110 000 λίτρα βενζίνης και 221 000 λίτρα ντίζελ χωρίς πιστοποιητικά αγοράς. Στις 21 Ιουνίου 2000, το Πλημμελειοδικείο Πάτρας τον αθώωσε από την προαναφερόμενη κατηγορία (απόφαση αρ.2828/2000). Η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη.

2. Η διοικητική διαδικασία

20. Εν τω μεταξύ, στις 29 Σεπτεμβρίου 1996, η αρμόδια τελωνειακή αρχή είχε επιβάλει στον προσφεύγοντα την πληρωμή ποσού 37 089 905 και 74 180 000 δραχμών (129 919 ευρώ περίπου συνολικά) ως φορολογικά πρόστιμα για την φορολογική παράβαση της λαθρεμπορίας λόγω της πώλησης των προαναφερόμενων προϊόντων χωρίς πιστοποιητικά αγοράς (πράξη αρ.120/29.9.1996). Τα ποσά αυτά αντιστοιχούσαν στο διπλάσιο των οφειλόμενων στο Κράτος ποσών για τέλη και δασμούς σχετικά με την πώληση των εν λόγω προϊόντων.

21. Σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου Πατρών αίτηση ακύρωσης της υπ'αριθ.120/29.9.1996 πράξης. Σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία, το Πρωτοδικείο Πατρών απέρριψε την αίτηση (απόφαση αριθ.424/1998).

22. Στις 20 Νοεμβρίου 1998, ο προσφεύγων άσκησε έφεση. Με τις παρατηρήσεις του της 14^{ης} Ιανουαρίου 2003, προσκόμισε την υπ'αριθ.2828/2000 απόφαση του Πλημμελειοδικείου Πατρών.

23. Στις 23 Οκτωβρίου 2003, το Διοικητικό Εφετείο Πατρών απέρριψε την έφεση και επικύρωσε την υπ'αριθ.424/1998 απόφαση. Ειδικότερα, το

Εφετείο παραδέχτηκε ότι τα εν λόγω καύσιμα ήταν προϊόντα λαθρεμπορίας που αγόρασε και πούλησε ο προσφεύγων (απόφαση αρ.447/2003).

24. Στις 23 Μαρτίου 2004, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης. Υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι το Διοικητικό Εφετείο δεν είχε συνεκτιμήσει την υπ'αριθ.2828/2000 απόφαση, η οποία τον είχε αθώώσει για την κατηγορία της λαθρεμπορίας.

25. Στις 16 Νοεμβρίου 2011, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτησή του αναίρεσης. Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο επεσήμανε ότι το άρθρο 150 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας όριζε ότι κάθε αποδεικτικό στοιχείο έπρεπε να κατατεθεί στο αρμόδιο δικαστήριο την προηγούμενη της πρώτης συζήτησης της υπόθεσης. Σημείωσε ότι ο προσφεύγων είχε μεν καταθέσει στο Διοικητικό Εφετείο την υπ'αριθ.2828/2000 απόφαση του Πλημμελειοδικείου Πατρών αλλά μετά την συζήτηση της υπόθεσης. Το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι το Διοικητικό Εφετείο δεν ήταν υποχρεωμένο να συνεκτιμήσει *proprio motu* την υπ'αριθ.2828/2000 απόφαση εφόσον αυτή είχε κατατεθεί απαραδέκτως.

26. Επιπλέον, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο παραδέχτηκε ότι το Διοικητικό Εφετείο είχε βασιστεί σε σχετικά στοιχεία για να συμπεράνει ότι ο προσφεύγων είχε διαπράξει το αδίκημα της λαθρεμπορίας εν προκειμένω. Μία μειοψηφούσα γνώμη δύο δικαστών υποστήριξε ότι το αρμόδιο δικαστήριο έπρεπε να είχε συνεκτιμήσει με δική του πρωτοβουλία την υπ'αριθ.2828/2000 απόφαση του Πλημμελειοδικείου Πατρών καθώς ο προσφεύγων την είχε επικαλεστεί και καταθέσει στο Διοικητικό Εφετείο κατά τη διαδικασία ενώπιόν του. Οι μειοψηφούντες δικαστές επεσήμαναν ότι η παραγνώριση τόσο από το Διοικητικό Εφετείο όσο και από το Συμβούλιο της Επικρατείας της προηγούμενης αθώωσης από ποινικό δικαστήριο του προσφεύγοντος για το ίδιο αδίκημα, το οποίο αποτελούσε το αντικείμενο της διαφοράς ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, παραβίαζε την αρχή *ne bis in idem* την οποία καθιερώνει το άρθρο 4 του υπ'αριθ.7 Πρωτοκόλλου (απόφαση αρ.3616/2011). Από τον φάκελο προκύπτει ότι ο προσφεύγων

έλαβε στις 11 Ιανουαρίου 2012 επικυρωμένο αντίγραφο της υπ' αριθ.3616/2011 απόφασης.

Γ. Υπ' αριθ.9028/2013 προσφυγή

1. Η διοικητική διαδικασία

27. Σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία, ποινική δίωξη ασκήθηκε κατά του προσφεύγοντος για λαθρεμπορία. Ειδικότερα, κατηγορήθηκε ότι εισήγαγε στην Ελλάδα, το Νοέμβριο του 1992, δύο πολυτελή αυτοκίνητα (μάρκας «Φερράρι» και «Μερσεντές»-μοντέλο 600SL) χωρίς να καταβάλει τα τέλη και τους τελωνειακούς δασμούς και ότι κυκλοφόρησε χωρίς να έχει λάβει την άδεια των τελωνειακών αρχών. Κατηγορήθηκε επίσης ότι προκειμένου να κυκλοφορήσει με τα αυτοκίνητα αυτά στην Ελλάδα, είχε καταφύγει σε τεχνάσματα, όπως είναι η αλλαγή των πινακίδων κυκλοφορίας.

28. Στις 21 Μαΐου 1998, ο προσφεύγων αθώωθηκε από το Πλημμελειοδικείο Αθηνών για την κατηγορία της λαθρεμπορίας. Ειδικότερα, το δικαστήριο αυτό διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων ήταν μόνιμος κάτοικος Ιταλίας και, κατά συνέπεια, είχε δικαίωμα να οδηγεί στην Ελλάδα αυτοκίνητα με ξένες πινακίδες κυκλοφορίας. Επιπλέον, το Πλημμελειοδικείο θεώρησε ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι ο προσφεύγων είχε καταφύγει σε τεχνάσματα, όπως είναι η αλλαγή των πινακίδων κυκλοφορίας (υπ' αριθ.36398/1998 απόφαση). Η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη.

2. Η διοικητική δικονομία

29. Το 2001, η αρμόδια διοικητική υπηρεσία επέβαλε στον προσφεύγοντα διοικητικά πρόστιμα για την εισαγωγή και την κυκλοφορία στην Ελλάδα, το Νοέμβριο 1992, χωρίς την καταβολή των τελών και των δασμών, των δύο προαναφερόμενων πολυτελών αυτοκινήτων. Δύο πρόστιμα τού επιβλήθηκαν, αξίας 240 724 548 δραχμών (706 455,019 ευρώ περίπου) και 266 284,304 δραχμών (781 465,308 ευρώ περίπου) (πράξη αρ.33/96/1.3.2001). Τα πρόστιμα αντιστοιχούσαν στο διπλάσιο του οφειλόμενου για φόρους και δασμούς ποσού για την εισαγωγή των δύο αυτοκινήτων.

30. Στις 4 Απριλίου 2001, ο προσφεύγων κατέθεσε προσφυγή κατά της υπ'αριθ.33/96/1.3.2001 πράξης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς.

31. Στις 29 Νοεμβρίου 2002, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιώς απέρριψε την προσφυγή. Δήλωσε ότι η υπ'αριθ.3698/1998 απόφαση του Πλημμελειοδικείου Αθηνών που αθώωσε τον προσφεύγοντα για το αδίκημα της λαθρεμπορίας δεν δέσμευε τα διοικητικά δικαστήρια. Επεσήμανε επίσης ότι εν προκειμένω το υλικό στοιχείο και το στοιχείο της πρόθεσης του αδικήματος της λαθρεμπορίας πληρούνταν και, ανεξαρτήτως του ερωτήματος αν ο προσφεύγων ήταν μόνιμος κάτοικος Ελλάδος ή εξωτερικού, από τον φάκελο προέκυπτε ότι είχε χρησιμοποιήσει τεχνάσματα, μεταξύ άλλων την αντικατάσταση των πινακίδων κυκλοφορίας, για να διαφύγει την πληρωμή των τελωνειακών δασμών (απόφαση αρ.2814/2002).

32. Στις 13 Ιουνίου 2003, ο προσφεύγων άσκησε έφεση. Υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι το Διοικητικό Πρωτοδικείο έπρεπε να είχε εφαρμόσει τις σχετικές διατάξεις του νέου Τελωνειακού Κώδικα, οι οποίες προέβλεπαν για τη λαθρεμπορία λιγότερο αυστηρές ποινές από τις διατάξεις του εφαρμοστέου την εποχή των επίδικων γεγονότων παλαιού Κώδικα. Πρόσπατε επίσης στο Διοικητικό Πρωτοδικείο το ότι δεν συνεκτίμησε την αθωωτική απόφαση αρ.36398/1998 και δεν τήρησε την αρχή της αναλογικότητας κατά την εκτίμηση των επίμαχων διοικητικών προστίμων.

33. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2008, το Διοικητικό Εφετείο Πειραιώς απέρριψε την προσφυγή και επικύρωσε το σκεπτικό του Διοικητικού Δικαστηρίου. Σε ό,τι αφορά ιδίως στην αιτίαση σχετικά με την αναλογικότητα των ποσών που επιβλήθηκαν, το Διοικητικό Εφετείο σημείωσε ότι ανέρχονταν στο διπλάσιο των ποσών που όφειλε ο προσφεύγων για δασμούς και φόρους και ότι η αρχή της αναλογικότητας δεν τύγχανε εφαρμογής στην παρούσα περίπτωση (απόφαση αρ.1461/2008).

34. Στις 20 Νοεμβρίου 2009, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης κατά της υπ'αριθ.1461/2008 απόφασης. Υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι η απόφαση του Διοικητικού Εφετείου είχε παραβιάσει τις αρχές του τεκμηρίου

αθωότητας, του *ne bis in idem* καθώς και της αναδρομικότητας της λιγότερο αυστηρής ποινής.

35. Στις 19 Φεβρουαρίου 2012, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση αναίρεση. Κάνοντας αναφορά στο άρθρο 137 Γ.παραγρ.7 (νόμος αρ.2960/2001) του νέου Τελωνειακού Κώδικα, επεσήμανε ότι δεν συνέτρεχε κανένας λόγος εφαρμογής του εν προκειμένω καθώς εκείνο προέβλεπε το ίδιο νομικό καθεστώς και την ίδια ποινή με το παλαιό Τελωνειακό Κώδικα ως προς την εισαγωγή οχημάτων χωρίς πληρωμή δασμών και την χρήση τεχνασμάτων. Το Συμβούλιο της Επικρατείας συμπέρανε ότι η επίμαχη πράξη δεν μπορούσε, όπως υποστήριζε ο προσφεύγων, να χαρακτηριστεί ως απλή τελωνειακή παράβαση σύμφωνα με το νέο Κώδικα. Επίσης, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο παραδέχθηκε ότι η διοικητική διαδικασία σχετικά με την επιβολή των διοικητικών προστίμων για λαθρεμπορία ήταν αυτοτελής σε σχέση με την οικεία ποινική διαδικασία. Κατά το Συμβούλιο της Επικρατείας, λόγω της αυτοτέλειας των δύο αυτών διαδικασιών, τα διοικητικά δικαστήρια δεν δεσμεύονταν από τα συμπεράσματα των ποινικών δικαστηρίων σε περίπτωση αθώωσης του ενδιαφερόμενου. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε αναφορά στη νομολογία του δικαστηρίου σχετικά με το τεκμήριο της αθωότητας και, ιδίως, στην απόφαση *Βασίλειος Σταυρόπουλος κατά Ελλάδας* (αρ.35522/0, 27 Σεπτεμβρίου 2007). Θεώρησε ότι η νομολογία αυτή δεν μπορούσε να εφαρμοσθεί στην περίπτωση όπου το αποδιδόμενο στον ενδιαφερόμενο αδίκημα συνιστούσε ταυτόχρονα τόσο ποινική όσο και διοικητική παράβαση. Κατά το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, η κατάσταση αυτή θέτει μάλλον ζήτημα σε σχέση με την αρχή *ne bis in idem*. Ακόμη, παραδέχθηκε ότι σε κάθε περίπτωση το διοικητικό δικαστήριο παρέμενε πάντα αρμόδιο για να εξετάσει την υπόθεση βασιζόμενο σε άλλα στοιχεία από εκείνα τα οποία έλαβε υπόψη του το ποινικό δικαστήριο. Σε αντίθετη περίπτωση, το διοικητικό δικαστήριο θα στερείτο της δυνατότητας που τού έδινε το Σύνταγμα να εξετάζει αυτή την κατηγορία υποθέσεων της αρμοδιότητάς του. Εν προκειμένω, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι το Διοικητικό Εφετείο είχε λάβει υπόψη του την υπ'αριθ.36398/1998

απόφαση χωρίς να δεσμευτεί από τα συμπεράσματά του και είχε αιτιολογήσει επαρκώς της απόφασή του ως προς το ότι ο προσφεύγων είχε τελέσει το αδίκημα της λαθρεμπορίας. (απόφαση αρ.3457/2012). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2013.

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Το εθνικό δίκαιο

1. Το Σύνταγμα

36. Το άρθρο 94 παραγρ.1 του ελληνικού Συντάγματος ορίζει ότι «στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει». Από την πλευρά του, το άρθρο 96 παραγρ.1 του Συντάγματος ορίζει ότι «στα τακτικά ποινικά δικαστήρια ανήκει η τιμωρία των εγκλημάτων και η λήψη όλων των μέτρων που προβλέπουν οι ποινικοί νόμοι».

2. Η οικεία νομοθεσία

37. Κατά τον υπ'αριθ.2081/1939 νόμο, τα ποινικά δικαστήρια ορίζονταν ως τα μοναδικά αρμόδια δικαστήρια για την καταστολή του αδικήματος της λαθρεμπορίας και την εξέταση των αιτήσεων αποζημίωσης από το Κράτος. Στη συνέχεια, ο υπ'αριθ.1514/1950 νόμος, ο οποίος τροποποιεί τον υπ'αριθ.1165/1918 νόμο, εισήγαγε εκ νέου το διοικητικό πρόστιμο (πολλαπλούν τέλος) για το αδίκημα της λαθρεμπορίας.

38. Οι οικείες διατάξεις του υπ'αριθ.1165/1918 νόμου (Τελωνειακός Κώδικας), όπως εφαρμόζονταν κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 89

« (...)

2. Ως τελωνειακαί παραβάσεις χαρακτηρίζονται, επίσης η καθ' οιονδήποτε των εν άρθρω 100 του παρόντος μνημονευομένων τρόπων διαφυγή ή απόπειρα διαφυγής της πληρωμής των ανηγόντων τω Δημοσίω τελών και δικαιωμάτων, ως και η μη

τήρησις των εν τω αυτώ άρθρω 100 καθοριζομένων λοιπών διατυπώσεων, επισύρουν δε κατά των υπευθύνων πολλαπλούν τέλος συμφώνως προς τας διατάξεις του παρόντος νόμου και αν έτι ήθελε κριθή αρμοδίως ότι δεν συντρέχουν τα στοιχεία αξιοποιίνου λαθρεμπορίας"

(...)

Άρθρο 97

« (...)

3. Κατά των οπωσδήποτε συμμετασχόντων της κατά την παράγραφον 2 του άρθρου 89 του παρόντος τελωνειακής παραβάσεως και αναλόγως του βαθμού της συμμετοχής εκάστου, επιβάλλεται πολλαπλούν τέλος από του διπλού μέχρι του δεκαπλού των βαρυνόντων το αντικείμενον ταύτης δασμών, τελών και δικαιωμάτων, διά πάντας τους συνυπαιτίους, ασχέτως της ποινικής δίωξης αυτών».

(...)

Άρθρο 102

«1. Η κατά το άρθρον 100 λαθρεμπορία τιμωρείται α) με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Εάν όμως η λαθρεμπορία έχει αντικείμενο μη σημαντικής αξίας ή προορίζεται για ατομική χρήση από τον υπαίτιο, το ελάχιστο όριο της ποινής μειώνεται στο μισό.

(...) ».

Άρθρο 103

«Δεν ασκείται ποινική δίωξη όταν οι δασμοί, τέλη ή δικαιώματα του Δημοσίου που αντιστοιχούν στο αντικείμενο της λαθρεμπορίας δεν υπερβαίνουν τα 5 000 000 δραχμές [15 000 ευρώ περίπου]. (...).

39. Το άρθρο 137 Γ.παραγρ.7 του υπ' αριθ.2960/2001 ορίζει τα εξής:

«Οι διατάξεις (...) για τη λαθρεμπορία των άρθρων 142 και επ. του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται στις περιπτώσεις δήλωσης ψευδών

στοιχείων ή χρήσης ιδιαίτερων τεχνασμάτων που έχουν ως συνέπεια τη μη πληρωμή ή τη μερική πληρωμή των οφειλόμενων τελών ή δασμών».

40. Το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (νόμος αρ.2717/1999) ορίζει:

«1. Τα δικαστήρια [διοικητικά] δεσμεύονται από τις αποφάσεις των άλλων διοικητικών δικαστηρίων στο μέτρο που αυτές αποτελούν δεδουλευμένο, σύμφωνα με όσα ορίζουν οι σχετικές διατάξεις.

2. Τα δικαστήρια [διοικητικά] δεσμεύονται επίσης από τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, οι οποίες, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ισχύουν έναντι όλων καθώς και από τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων ως προς την ενοχή του δράστη».

41. Οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 473

«1. Όπου νόμος δεν ορίζει ειδική προθεσμία, η προθεσμία για την άσκηση εσωτερικών ένδικων μέσων είναι δέκα ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης. Αν ο δικαιούμενος δεν είναι παρών κατά την απαγγελία της απόφασης, η πιο πάνω προθεσμία είναι επίσης δεκαήμερη, εκτός αν αυτός διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστη η διαμονή του, οπότε η προθεσμία είναι τριάντα ημερών και αρχίζει από την επίδοση της απόφασης (...).

2. Η αίτηση αναίρεσης κατά της καταδικαστικής απόφασης μπορεί να ασκηθεί από εκείνον που καταδικάστηκε (...) μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών, η οποία αρχίζει σύμφωνα με την παρ. 1 (...).

3. Η προθεσμία για την άσκηση της αναίρεσης αρχίζει από τότε που η τελεσίδικη απόφαση θα καταχωριστεί, καθαρογραφημένη, στο ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου. Η καθαρογράφιση της απόφασης πρέπει να γίνει μέσα σε προθεσμία

δεκαπέντε ημερών, διαφορετικά ο Πρόεδρος του ποινικού δικαστηρίου υπέχει πειθαρχική ευθύνη.»

Άρθρο 486 παραγρ.1

«Προκειμένου για αδικήματα, έφεση κατά αθωωτικής απόφασης (...) μπορεί να ασκηθεί: α) από τον κατηγορούμενο αν αθώωθηκε για έμπρακτη μετάνοια (...), β) εάν ο μηνυτής καταδικάστηκε σε αποζημίωση και στη δικαστική δαπάνη γ) από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών κατά των αποφάσεων των Πταισματοδικείων ή των Πλημμελειοδικείων (...) καθώς και από τον Εισαγγελέα Εφετών κατά των αποφάσεων των Πλημμελειοδικείων όπου έχει αρμοδιότητα, (...)».

Άρθρο 506

«Αίτηση αναίρεσης κατά αθωωτικής απόφασης μπορεί να ασκηθεί α) από τον κατηγορούμενο αν αθώωθηκε (...), β) από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών (...), γ) εάν η αθώωση οφείλεται σε λανθασμένη εφαρμογή ή ερμηνεία ποινικής διάταξης ή κατάχρηση εξουσίας (...) και δ) εάν ο μηνυτής καταδικάστηκε σε αποζημίωση και στη δικαστική δαπάνη (άρθρο 71).»

Άρθρο 546

« (...)

2. Είναι απρόσβλητη η απόφαση που δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο ή εκείνη κατά της οποίας δεν ασκήθηκε κανένα ένδικο μέσο μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία ή εκείνη κατά της οποίας απορρίφθηκε ένδικο μέσο που ασκήθηκε.»

42. Ο υπ' αριθ. 4055/2012 νόμος με τίτλο «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια» τέθηκε σε ισχύ στις 2 Απριλίου 2012. Τα άρθρα 53 με 58 του προαναφερόμενου νόμου εισάγουν νέο ένδικο βοήθημα που

αποβλέπει στην επιδίκαση δίκαιης ικανοποίησης σε περίπτωση αδικαιολόγητης καθυστέρησης της διοικητικής διαδικασίας. Το άρθρο 55 παραγρ.1 ορίζει:

«Κάθε αίτηση δίκαιης ικανοποίησης ασκείται ανά βαθμό δικαιοδοσίας και εντός προθεσμίας έξι μηνών από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου η διάρκεια της διαδικασίας υπήρξε υπερβολική κατά τον προσφεύγοντα (...).»

B. Η σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας

43. Στην υπ' αριθ.2067/2001 απόφασή του, το Συμβούλιο της Επικρατείας παραδέχθηκε, μεταξύ άλλων, ότι οι οικείες διατάξεις του Τελωνειακού Κώδικα και του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ερμηνευόμενες σε συνδυασμό μεταξύ τους, έχουν την έννοια ότι η διαδικασία επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω της τελωνειακής παραβάσεως της λαθρεμπορίας είναι αυτοτελής σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία. Όταν το διοικητικό δικαστήριο κρίνει επί υποθέσεως επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, δεν δεσμεύεται από την τυχόν προηγηθείσα σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για καταδικαστική απόφαση. Το διοικητικό δικαστήριο υποχρεούται απλώς να συνεκτιμήσει την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου.

44. Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο θεώρησε επίσης ότι η αρχή *ne bis in idem* δεν φαίνεται να παραβιάζεται όταν ο ενδιαφερόμενος γνωρίζει ευθύς εξ αρχής ότι λόγω του καθιερωμένου δικαιοδοτικού συστήματος ένα μέρος της εκ του νόμου ευθύνη του εξετάζεται από μία κατηγορία δικαστηρίων και το υπόλοιπο από άλλη, όπως ισχύει στην Ελλάδα εδώ και πολλές δεκαετίες. Επίσης, καθώς το γράμμα του άρθρου 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου αναφέρεται σε καταδίκη και δίωξη «ποινική» καθώς και σε «ποινική διαδικασία» των Κρατών, η Ελλάδα δεν θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο ότι λόγω της διαρκώς εξελισσόμενης νομολογίας του δικαστηρίου, δεσμευόταν να

τηρήσει διεθνείς υποχρεώσεις αντίθετες προς τις καλά ριζωμένες νομικές της παραδόσεις και προς το Σύνταγμα το ίδιο.

Σε κάθε περίπτωση, ακόμη κι αν υποτεθεί ότι η νομολογία *Sergueï Zolotoukhine* του Δικαστηρίου εφαρμοζόταν εν προκειμένω, θα έπρεπε να τύχει εφαρμογής στις υποθέσεις που γεννήθηκαν μετά τη δημοσίευσή της και όχι πριν. Αυτό δικαιολογείται για να δοθεί η δυνατότητα στα Κράτη να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους και ενδεχομένως το Σύνταγμά τους στην εξέλιξη της νομολογίας του Δικαστηρίου. Επιπλέον, οι τυχόν δράστες λαθρεμπορίας δεν θα μπορούσαν να αποφύγουν τις κυρώσεις μιας νομοθεσίας που γνώριζαν από καιρό μέσω της επίκλησης της νομολογίας του Δικαστηρίου. Σε κάθε περίπτωση, το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου αρ.7, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση εφόσον θα αντίκειτο στα άρθρα 94 παραγρ.1 και 96 παραγρ.1 του Συντάγματος. Ειδικότερα, το άρθρο 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου θα στερούσε το διοικητικό ή ποινικό δικαστήριο από την υποχρέωσή του, κατά το Σύνταγμα, να εκδικάζει την διοικητική ή ποινική υπόθεση. Στην περίπτωση του διοικητικού δικαστηρίου, αυτό θα ίσχυε εάν υποχρεούτο να ακυρώσει το πολλαπλό τέλος λόγω αθωωτικής ή καταδικαστικής απόφασης του ποινικού δικαστηρίου και το ίδιο θα ίσχυε για το ποινικό δικαστήριο.

45. Σύμφωνα με τη μειοψηφούσα γνώμη μίας Συμβούλου της Επικρατείας, η διοικητική και ποινική δυαδικότητα της επίμαχης διαδικασίας την εντάσσει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου. Δεδομένου ότι η Σύμβαση έχει υπερνομοθετική ισχύ στο εσωτερικό ελληνικό δίκαιο, όταν η πρώτη διαδικασία τερματίζεται με απόφαση καταδικαστική ή αθωωτική, η άλλη πρέπει να σταματήσει. Επιπρόσθετα, κατά την ίδια μειοψηφούσα γνώμη, το γεγονός ότι μία κατηγορία δικαστηρίων δεσμεύεται από τις αποφάσεις άλλης κατηγορίας δικαστηρίων δεν είναι ασύμβατο με τα άρθρα 94 παραγρ.1 και 96 παραγρ.1 του Συντάγματος. Αντιθέτως, είναι σύμφωνο προς το άρθρο 20

παραγρ.1 του Συντάγματος, διάταξη η οποία προβλέπει το δικαίωμα της δικαστικής προστασίας.

46. Στην υπ'αριθ.4662/2012 απόφασή του (Ολομέλεια), το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι δυνάμει της αρχής της αυτοτέλειας της πειθαρχικής διαδικασίας σε σχέση με την ποινική δίκη, τα πειθαρχικά όργανα δεν είναι υποχρεωμένα να αθώσουν το πρόσωπο που διώκεται για πειθαρχικό παράπτωμα μόνο και μόνο επειδή είχε ήδη αθωωθεί από το ποινικό δικαστήριο. Το πειθαρχικό όργανο δεσμεύεται μόνο από την εκτίμηση του ποινικού δικαστηρίου σχετικά με την ύπαρξη των γεγονότων που αποτελούν το υλικό στοιχείο του εν λόγω πειθαρχικού παραπτώματος. Κατά τα λοιπά, η απόφαση του ποινικού δικαστηρίου συνεκτιμάται από το πειθαρχικό όργανο, το οποίο ενδεχομένως να οδηγηθεί σε συμπέρασμα διαφορετικό από εκείνο του πρώτου, στηριζόμενο στις ξεχωριστές προϋποθέσεις που προβλέπει το πειθαρχικό δίκαιο για τη διαπίστωση της ύπαρξης πειθαρχικής ευθύνης.

III. Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

47. Στην απόφασή του *Hans Akerberg Fransson* (υπόθεση C-617/10), της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2013, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τμήμα μείζονος συνθέσεως) έκρινε τα εξής:

« (...)

32. Με τα ερωτήματα αυτά, στα οποία πρέπει να δοθεί κοινή απάντηση, το *Haparanda tingsrätt* ερωτά, κατ' ουσίαν, το Δικαστήριο αν η αρχή *ne bis in idem* που διαλαμβάνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη έχει την έννοια ότι εμποδίζει την άσκηση ποινικής δίωξης για φοροδιαφυγή κατά κατηγορουμένου, όταν σε αυτόν έχει ήδη επιβληθεί φορολογική κύρωση για την ίδια πράξη ψευδούς δηλώσεως.

33. Όσον αφορά στην εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* που διαλαμβάνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη σε ποινική δίωξη για φοροδιαφυγή όπως αυτή που αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, η εφαρμογή αυτή προϋποθέτει ότι τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί κατά

του κατηγορουμένου με απόφαση που έχει καταστεί απρόσβλητη είναι ποινικού χαρακτήρα.

34. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί, καταρχάς, ότι το άρθρο 50 του Χάρτη δεν εμποδίζει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή, για την ίδια πράξη παραβάσεως των υποχρεώσεων που αφορούν στην υποβολή δηλώσεων στον τομέα του ΦΠΑ, ενός συνδυασμού φορολογικών και ποινικών κυρώσεων. Πράγματι, προκειμένου να εξασφαλίζουν την είσπραξη του συνόλου των εσόδων από ΦΠΑ και, κατ' επέκταση, την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, τα κράτη μέλη διαθέτουν ελευθερία επιλογής των κυρώσεων που επιβάλλουν (βλ. αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 1989, 68/88, Επιτροπή κατά Ελλάδας, 68/88, Συλλογή σ. 2965, σκέψη 24, της 7ης Δεκεμβρίου 2000, C-213/99, de Andrade, Συλλογή σ. I-11083, σκέψη 19, και της 16ης Οκτωβρίου 2003, C-91/02, Hannl-Hofstetter, Συλλογή σ. I-12077, σκέψη 17). Οι κυρώσεις αυτές μπορούν συνεπώς να λαμβάνουν τη μορφή διοικητικών ή ποινικών κυρώσεων ή ενός συνδυασμού των δύο. Μόνον όταν η φορολογική κύρωση έχει ποινικό χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 50 του Χάρτη, και έχει καταστεί απρόσβλητη, η εν λόγω διάταξη εμποδίζει την άσκηση ποινικής δίωξης για την ίδια πράξη κατά του ίδιου προσώπου.

35. Εν συνεχεία, πρέπει να υπομνησθεί ότι η εκτίμηση της ποινικής φύσεως των φορολογικών κυρώσεων στηρίζεται σε τρία κριτήρια. Το πρώτο είναι ο νομικός χαρακτηρισμός της παραβάσεως κατά το εσωτερικό δίκαιο, το δεύτερο η ίδια η φύση της παραβάσεως και το τρίτο η φύση και η σοβαρότητα της κυρώσεως που ενδέχεται να επιβληθεί στον διαπράξαντα την παράβαση (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, C-489/10, Bonda, σκέψη 37).

36. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει, με γνώμονα τα κριτήρια αυτά, αν πρέπει να προβεί σε εξέταση της προβλεπόμενης από

την εθνική νομοθεσία σωρεύσεως φορολογικών και ποινικών κυρώσεων σε σχέση με τα εθνικά πρότυπα κατά την έννοια της σκέψεως 29 της παρούσας αποφάσεως, πράγμα που θα μπορούσε να το οδηγήσει, ενδεχομένως, να κρίνει ότι η σώρευση αυτή είναι αντίθετη προς τα εν λόγω πρότυπα, υπό την προϋπόθεση ότι οι εναπομένουσες κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, ανάλογες των παραβάσεων και αποτρεπτικές (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ελλάδας, σκέψη 24, της 10ης Ιουλίου 1990, C-326/88, Hansen, Συλλογή σ. I-2911, σκέψη 17, της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-167/01, Inspire Art, Συλλογή σ. I-10155, σκέψη 62, της 15ης Ιανουαρίου 2004, C-230/01 Penycoed, Συλλογή σ. I-937, σκέψη 36, και της 3ης Μαΐου 2005, C-387/02, C-391/02 και C-403/02, Berlusconi κ.λπ., Συλλογή σ. I-3565, σκέψη 65).

37. Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο, στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή *ne bis in idem* που διαλαμβάνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη δεν εμποδίζει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή, για την ίδια πράξη παραβάσεως των υποχρεώσεων που αφορούν στην υποβολή δηλώσεων στον τομέα του ΦΠΑ, διαδοχικώς μιας φορολογικής και μιας ποινικής κυρώσεως στο βαθμό που η πρώτη κύρωση δεν έχει ποινικό χαρακτήρα, πράγμα το οποίο το αιτούν δικαστήριο οφείλει να εξακριβώσει.

(...)

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

1) Η αρχή *ne bis in idem* που διαλαμβάνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν εμποδίζει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή, για την ίδια πράξη παραβάσεως των υποχρεώσεων που αφορούν την υποβολή δηλώσεων στον τομέα του ΦΠΑ, διαδοχικώς μιας φορολογικής και μιας ποινικής κυρώσεως, στο βαθμό που η πρώτη κύρωση δεν έχει ποινικό χαρακτήρα, πράγμα το οποίο το εθνικό δικαστήριο οφείλει να εξακριβώσει.

2) Το δίκαιο της Ένωσης δεν διέπει τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και των εννόμων τάξεων των κρατών μελών ούτε καθορίζει τις συνέπειες που πρέπει να συνάγουν τα εθνικά δικαστήρια σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει η εν λόγω Σύμβαση και ενός κανόνα του εθνικού δικαίου.
(...)»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

48. Λαμβανομένης υπόψη της ομοιότητας των δύο παρούσων προσφυγών ως προς τα πραγματικά περιστατικά και τα ζητήματα ουσίας που θέτουν, το Δικαστήριο αποφασίζει να τις συνενώσει και να τις εξετάσει από κοινού σε μία μόνο απόφαση.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΙΣΧΥΡΙΖΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 6 ΠΑΡΑΓΡ.2 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4 ΤΟΥ ΥΠ'ΑΡΙΘ.7 ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

49. Στις τρεις προσφυγές, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι μην έχοντας πράγματι συνεκτιμήσει τις αθώσεις τους από τα ποινικά δικαστήρια, τα διοικητικά δικαστήρια παραβίασαν την αρχή *ne bis in idem* καθώς και εκείνη του τεκμήριου αθωότητας. Επικαλούνται τα άρθρα 4 του υπ'αριθ.7 Πρωτοκόλλου καθώς και του άρθρου 6 παραγρ.2 της Σύμβασης, διατάξεις που έχουν ως εξής:

Άρθρο 4 του υπ'αριθ.7 Πρωτοκόλλου

- «1. Κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους, για μια παράβαση για την οποία ήδη αθώθηκε ή καταδικάστηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους αυτού.
2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εμποδίζουν την επανάληψη της διαδικασίας, σύμφωνα με το νόμο και την ποινική

δικονομία του Κράτους για το οποίο πρόκειται, εάν υπάρχουν αποδείξεις νέων ή μεταγενέστερων της απόφασης γεγονότων, ή υπήρξε θεμελιώδες σφάλμα της προηγούμενης διαδικασίας, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της υπόθεσης.

3. Καμιά απόκλιση από αυτό το άρθρο δεν επιτρέπεται με βάση το άρθρο 15 της Σύμβασης.»

Άρθρο 6 παραγρ.2

«(...)

2. Κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα τεκμαίρεται ότι είναι αθώο έως ότου η ενοχή του αποδειχθεί σύμφωνα με το νόμο.

(...)»

A. Επί της ισχυριζόμενης παραβίασης του άρθρου 4 του υπ'αριθ.7 Πρωτοκόλλου

1. Επί του παραδεκτού

α) Οι θέσεις των μερών

50. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου ως προς τα κριτήρια που πρέπει να συνεκτιμηθούν για να αποφανθεί επί του ζητήματος αν μια διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αφορά σε «κατηγορία ποινικής φύσης» κατά την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης. Τονίζει την αυτοτέλεια της διοικητικής διαδικασίας σε σχέση με την ποινική δίκη για την παράβαση της λαθρεμπορίας και υποστηρίζει ότι ο σκοπός της πρώτης δεν είναι η ποινική καταστολή της παράβασης αυτής. Απεναντίας, η επιβολή διοικητικού προστίμου αποβλέπει, κατά το ελληνικό δίκαιο, στην εξασφάλιση της είσπραξης από το Κράτος των οφειλόμενων ποσών για τελωνειακούς δασμούς και στην αποτροπή της τέλεσης λαθρεμπορίας.

51. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι το άρθρο 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου ήταν εφαρμοστέο εν προκειμένω εφόσον οι διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων ήταν ποινικής φύσης.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

52. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του κατά την οποία προκειμένου να προσδιοριστεί εάν συντρέχει «κατηγορία ποινικής φύσης», τρία κριτήρια λαμβάνονται υπόψη: ο νομικός χαρακτηρισμός του επίδικου μέτρου κατά το εθνικό δίκαιο, η ίδια η φύση αυτού, και η φύση και ο βαθμός σοβαρότητας της «κύρωσης» (*Engel και λοιποί κατά Κάτω Χωρών*, 8 Ιουνίου 1976, παραγρ.82, σειρά Α αρ.22). Τα κριτήρια αυτά είναι εξάλλου διαζευκτικά και όχι σωρευτικά: για να προσδιοριστεί η ύπαρξη «κατηγορίας ποινικής φύσης», αρκεί η εν λόγω παράβαση να είναι, εκ φύσης, «ποινική» κατά την Σύμβαση ή να έχει επισύρει κύρωση σε βάρος του ενδιαφερόμενου, κύρωση η οποία, από την φύση της και το βαθμό βαρύτητάς της, ανήκει γενικά στην «ύλη του ποινικού δικαίου». Αυτό δεν εμποδίζει την υιοθέτηση σωρευτικής προσέγγισης εάν η ξεχωριστή ανάλυση κάθε κριτηρίου δεν επιτρέπει την εξαγωγή σαφούς συμπεράσματος ως προς την ύπαρξη «κατηγορίας ποινικής φύσης» (*Jussila κατά Φινλανδίας* (GC), αριθ.73053/01, παραγρ.30 και 31, ΕΔΔΑ 2006-XIII, και *Zaicevs κατά Λεττονίας*, αριθ.65022/01, παραγρ.31, ΕΔΔΑ 2007-IX (αποσπάσματα)).

53. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην υπόθεση *Μαμιδάκης κατά Ελλάδας* (αριθ.35533/04, απόφαση της 11^{ης} Ιανουαρίου 2007) η οποία αφορούσε στην επιβολή διοικητικού προστίμου στον προσφεύγοντα λόγω παράβασης του Τελωνειακού Κώδικα κατά την πώληση πετρελαιοειδών προϊόντων, δέχθηκε ως αποδεδειγμένη την ύπαρξη «κατηγορίας ποινικής φύσης» κατά την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε τα εξής:

« (...) το επιβαλλόμενο στον προσφεύγοντα πρόστιμο προβλεπόταν στον Τελωνειακό Κώδικα και δεν χαρακτηριζόταν στο εσωτερικό

δίκαιο ως ποινική κύρωση. Εντούτοις, σε σχέση με τη βαριά φύση της παράβασης της λαθρεμπορίας, με τον αποτρεπτικό και κατασταλτικό χαρακτήρα της επιβληθείσας κύρωσης, καθώς και με το αυξημένο ποσό του προστίμου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το διακύβευμα για τον προσφεύγοντα ήταν εν προκειμένω αρκετά σημαντικό για να δικαιολογεί την εφαρμογή του ποινικού τμήματος του άρθρου 6 εν προκειμένω.» (*Μαμιδάκης*, προαναφερθείσα, παραγρ.21).

54. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, κατά το παράδειγμα των παρουσών υποθέσεων, η απόφαση *Μαμιδάκης* είχε να κάνει με την εφαρμογή των διατάξεων του Τελωνειακού Κώδικα, το οποίο προέβλεπε την επιβολή προστίμων ύψους διπλάσιου έως δεκαπλάσιου των τελών επί του αντικειμένου της διοικητικής παράβασης (βλ.*Μαμιδάκης*, προαναφερθείσα, παραγρ.7). Το Δικαστήριο δεν βρίσκει επομένως κανένα λόγο να απομακρυνθεί από τα προαναφερόμενα συμπεράσματά του στην απόφαση *Μαμιδάκης*, δηλαδή ότι οι εν λόγω διοικητικές κυρώσεις ανήκαν στην ύλη του ποινικού δικαίου.

55. Το Δικαστήριο κρίνει χρήσιμο στο σημείο αυτό να σημειώσει ότι τα εν λόγω πρόστιμα που επιβλήθηκαν δεν ήταν τα μέγιστα. Κυμαίνονταν μεταξύ του διπλάσιου και του τριπλάσιου των οφειλομένων τελών και τελωνειακών δασμών. Ταυτόχρονα, ανέρχονταν σε εκατόν τριάντα χιλιάδες ευρώ περίπου στην περίπτωση του δεύτερου προσφεύγοντα και σε πολλές εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ στην περίπτωση των υπολοίπων προσφευγόντων.

Επομένως, τα πρόστιμα ήταν, από το ύψος τους, αδιαμφισβήτητης αυστηρότητας και επέφεραν στα φυσικά πρόσωπα στα οποία αφορούσαν πολύ σημαντικές οικονομικές συνέπειες. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εξάλλου ότι η ποινική χροιά μιας δίκης εξαρτάται από το βαθμό βαρύτητας της κύρωσης στην οποία υπόκειται a priori το πρόσωπο για το οποίο πρόκειται (*Engel και λοιποί*, προαναφερθείσα, παραγρ.82) και όχι από τη βαρύτητα της κύρωσης που τελικά επιβλήθηκε (*Dubus S.A. κατά Γαλλίας*, αριθ.5242/04, παραγρ.37, 11 Ιουνίου 2009). Εν προκειμένω, το άρθρο 97 του

υπ' αριθ.1165/1918 νόμου προέβλεπε ότι το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορούσε να φτάσει το δεκαπλάσιο του ποσού, αντικείμενο του οφειλόμενου φορολογικού ή τελωνειακού τέλους. Εάν ίσχυε η περίπτωση αυτή εν προκειμένω, είναι εμφανές ότι οι επιπτώσεις στην οικονομική κατάσταση των προσφευγόντων θα ήταν ακόμη βαρύτερες.

56. Υπό το φως των ανωτέρω και δεδομένου του μεγάλου ύψους των επιβαλλομένων προστίμων και εκείνων στα οποία υπόκειντο οι προσφεύγοντες, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι εν λόγω κυρώσεις ανήκουν στην ύλη του ποινικού δικαίου λόγω της αυστηρότητάς τους και του αποτρεπτικού τους χαρακτήρα (βλέπε, *Grande Stevens και λοιποί κατά Ιταλίας*, αριθ.18640/10, 18647/10, 18663/10, 18668/10 και 18698/10, παραγρ.99, 4 Μαρτίου 2014 και, *a contrario*, *Inocencio κατά Πορτογαλίας* (déc.), αριθ.43862/98, ΕΔΔΑ 2001-I). Συντρέχει λοιπόν λόγος να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης στο σημείο τούτο.

57. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παραγρ.3 α) της Σύμβασης. Τονίζει εξάλλου ότι δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Οι θέσεις των μερών

58. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται κυρίως ότι το ζήτημα σχετικά με την συνδρομή δεύτερης παράβασης με αφετηρία πραγματικά περιστατικά τα οποία είναι ουσιαστικά όμοια με εκείνα της πρώτης αθωωτικής ή καταδικαστικής απόφασης δεν μπορεί να διαχωρισθεί από τον επιδιωκόμενο από την εσωτερική τάξη σκοπό ως προς την καταστολή του λαθρεμπορίου. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η ύπαρξη διοικητικής διαδικασίας, η οποία διεξάγεται παράλληλα με την ποινική διαδικασία δεν έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου καθώς επιτρέπει να εξεταστεί η διοικητική ευθύνη του υπαίτιου της παράβασης.

59. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι εναπόκειται στα Κράτη να επιλέγουν τα αποτελεσματικότερα μέσα για την καταστολή της λαθρεμπορίας εντός των εσωτερικών εννόμων τάξεών τους. Κατά τη γνώμη της, όσον αφορά στο ελληνικό δίκαιο, η ποινική διαδικασία αποσκοπεί στην εξέταση της ποινικής ευθύνης του φερόμενου ως υπαίτιου της λαθρεμπορίας ενώ η διοικητική διαδικασία εξασφαλίζει μόνο την πληρωμή των οφειλομένων φόρων, τελών ή δασμών. Η Κυβέρνηση κάνει ευρεία αναφορά στην υπ' αριθ.2067/2011 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία, μεταξύ άλλων, παραδέχθηκε ότι η εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*, κατά το άρθρο 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου, θα έθετε υπό αμφισβήτηση την αυτοτέλεια της διοικητικής διαδικασίας σε σχέση με την ποινική δίκη, πράγμα που προβλέπεται από τα άρθρα 94 παραγρ.1 και 96 παραγρ.1 του Συντάγματος. Η εν λόγω απόφαση έκρινε ακόμη ότι το ελληνικό Κράτος δεν θα μπορούσε να είχε εξετάσει το ενδεχόμενο, λόγω της εξελισσόμενης νομολογίας του Δικαστηρίου επί του άρθρου 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου, να δεσμευτεί να τηρήσει διεθνείς υποχρεώσεις αντίθετες προς τις καλά ριζωμένες νομικές της παραδόσεις και προς το ίδιο το Σύνταγμα.

60. Επιπλέον, η Κυβέρνηση δηλώνει ότι, κατά το άρθρο 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου, όσο η πρώτη ποινική απόφαση δεν έχει εξοπλισθεί με ισχύ δεδικασμένου, δεν απαγορεύεται η έναρξη νέας ποινικής διαδικασίας κατά του ίδιου προσώπου για την ίδια συμπεριφορά. Σε ό,τι αφορά τις υπό κρίση υποθέσεις, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι δεν προκύπτει από τον φάκελο ότι ο πρώτος προσφεύγων επιβεβαίωσε κατά τη διαδικασία που τερματίστηκε με την απόφαση αριθ.2090/2000 του Διοικητικού Εφετείου ότι η αθωωτική απόφαση αρ.1087/1992 του Εφετείου Αθηνών είχε καταστεί αμετάκλητη. Εξάλλου, ως προς τον δεύτερο προσφεύγοντα, η Κυβέρνηση δηλώνει ότι εκείνος δεν απέδειξε ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων ότι η αθωωτική απόφαση αρ.2828/2000 του Πλημμελειοδικείου Πατρών ήταν αμετάκλητη. Επίσης, όπως δέχθηκε το Συμβούλιο της Επικρατείας, η άνω απόφαση δεν είχε υποβληθεί εγκύτως στο Διοικητικό Εφετείο.

61. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι η αρχή *ne bis in idem* παραβιάστηκε σαφώς εν προκειμένω εφόσον «καταδικάστηκαν» από τα διοικητικά δικαστήρια για τις προβλεπόμενες από τον Τελωνειακό Κώδικα παραβάσεις παρά την προηγούμενη αθώωσή τους από τα ποινικά δικαστήρια αναφορικά με όμοια πραγματικά περιστατικά και όμοιο χαρακτηρισμό.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

ι. Γενικές αρχές

62. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου έχει την έννοια της απαγόρευσης δίωξης ή εκδίκασης προσώπου για δεύτερη «παραβάση» αν αυτή έχει ως αφετηρία ουσιαστικά όμοια πραγματικά περιστατικά (*Sergueï Zolotoukhine κατά Ρωσίας* (GC), αριθ.14939/03, παραγρ.82, ΕΔΔΑ 2009).

63. Η εγγύηση, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου, τίθεται σε εφαρμογή όταν ασκείται νέα ποινική δίωξη και η προηγούμενη αθωωτική ή καταδικαστική απόφαση έχει ήδη αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου. Στο στάδιο αυτό, τα στοιχεία του φακέλου θα περιλαμβάνουν υποχρεωτικά την απόφαση με την οποία η πρώτη «ποινική διαδικασία» περατώθηκε και τον κατάλογο των κατηγοριών σε βάρος του προσφεύγοντος στη νέα διαδικασία. Κανονικά, τα έγγραφα αυτά θα περιέχουν μία έκθεση των γεγονότων αναφορικά με την παράβαση για την οποία έχει ήδη δικαστεί ο προσφεύγων και μία άλλη αναφορικά με την δεύτερη παράβαση για την οποία κατηγορείται. Οι εκθέσεις αυτές αποτελούν χρήσιμο σημείο εκκίνησης για την εξέταση από το Δικαστήριο του ζητήματος εάν τα πραγματικά περιστατικά των δύο διαδικασιών είναι όμοια ή ουσιαστικά τα ίδια. Αδιάφορο ποια τμήματα των νέων αυτών κατηγοριών λαμβάνονται τελικά υπόψη ή απορρίπτονται στην μεταγενέστερη διαδικασία εφόσον το άρθρο 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου προβλέπει εγγύηση κατά νέων διώξεων ή του κινδύνου νέων διώξεων, και όχι απαγόρευση μίας δεύτερης καταδίκης ή μίας δεύτερης αθώωσης (*Sergueï Zolotoukhine*, προαναφερθείσα, παραγρ.83).

64. Το Δικαστήριο πρέπει επομένως να εξετάσει τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονται στις εκθέσεις αυτές, τα οποία αποτελούν ένα σύνολο συγκεκριμένων περιστάσεων που εμπλέκουν τον ίδιο παραβάτη και είναι αδιαχώριστα συνδεδεμένες μεταξύ τους στον χρόνο και τον χώρο, και η συνδρομή των περιστάσεων αυτών θα πρέπει να αποδεικνύεται για να απαγγελθεί καταδίκη ή να κινηθεί ποινική δίωξη (*Sergueï Zolotoukhine*, προαναφερθείσα, παραγρ.84).

ii. Εφαρμογή εν προκειμένω των προαναφερόμενων αρχών

65. Εφαρμόζοντας τις αρχές αυτές εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει, κατά πρώτο λόγο, ότι μόλις έκρινε ότι συνέτρεχε λόγος να θεωρήσει ότι οι διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων αφορούσαν σε «κατηγορία ποινικής φύσης» σε βάρος των προσφευγόντων (παράγραφος 55 παραπάνω). Κατά δεύτερο λόγο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι προσφεύγοντες αθώωθηκαν ποινικά με αποφάσεις του Εφετείου και του Πλημμελειοδικείου. Ειδικότερα, ο πρώτος προσφεύγων αθώωθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1992 με την υπ' αριθ.1087/1992 απόφαση του Εφετείου Αθηνών. Ο δεύτερος προσφεύγων αθώωθηκε στις 21 Ιουνίου 2000 δυνάμει της υπ' αριθ.2828/2000 απόφασης του Πλημμελειοδικείου Πατρών. Όσο για τον τρίτο προσφεύγοντα, αθώωθηκε στις 21 Μαΐου 1998 με την υπ' αριθ.36398/1998 απόφαση του Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τον φάκελο, κανένα ένδικο μέσο δεν ασκήθηκε κατά των προαναφερόμενων αποφάσεων, αυτές κατέστησαν αμετάκλητες κατά το άρθρο 473 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας το 1992, το 2000 και το 1998 αντίστοιχα και απέκτησαν επομένως ισχύ δεδικασμένου.

66. Το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του στο σημείο τούτο το επιχείρημα της Κυβέρνησης, δηλαδή ότι σε κάποιες από τις επίμαχες διαδικασίες, οι προσφεύγοντες δεν επικαλέστηκαν νομίμως ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών δικαστηρίων είτε τις αθωωτικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων, είτε το γεγονός ότι οι τελευταίες είχαν καταστεί αμετάκλητες εν τω μεταξύ. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, τα διοικητικά δικαστήρια δεν

υποχρεούνται επομένως να συνεκτιμήσουν τις αθωωτικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων. Όμως προκύπτει σαφώς από τον φάκελο ότι σε όλες τούτες τις υποθέσεις, οι προσφεύγοντες επικαλέστηκαν και κατέθεσαν τις αθωωτικές αποφάσεις οι οποίες είχαν ήδη αποκτήσει την ισχύ δεδικασμένου, τόσο ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας όσο και σε τελευταίο βαθμό ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, από την στιγμή αυτή, δηλαδή από την επίκληση ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων της πρώτης ποινικής διαδικασίας, όφειλε το διοικητικό δικαστήριο που είχε επιληφθεί της υπόθεσης να εξετάσει με δική του πρωτοβουλία τις επιπτώσεις που οι επίμαχες αθωωτικές αποφάσεις μπορούσαν να επιφέρουν στο πλαίσιο της εκκρεμούς διοικητικής διαδικασίας. Σε αντίθετη περίπτωση, η μη συνεκτίμηση του στοιχείου της πρώτης «ποινικής διαδικασίας» θα ισοδυναμούσε με την εκούσια ανοχή μίας κατάστασης στην εσωτερική έννομη τάξη που ενδεχομένως να παραγνωρίζει την αρχή *ne bis in idem*.

67. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι από την στιγμή που οι αθωωτικές αποφάσεις στις πρώτες ποινικές διαδικασίες απέκτησαν ισχύ δεδικασμένου, το 1992, το 2000 και το 1998 αντίστοιχα, έπρεπε να θεωρηθεί ότι οι προσφεύγοντες «είχαν ήδη αθωωθεί με αμετάκλητη απόφαση» κατά την έννοια του άρθρου 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου. Παρά ταύτα, οι «νέες ποινικές διαδικασίες», οι οποίες ξεκίνησαν σε βάρος τους δεν τερματίστηκαν αφού τα δικαστήρια που επιλήφθηκαν της υπόθεσης έλαβαν γνώση αυτών. Πράγματι, συνεχίστηκαν και κατέληξαν, πολλά χρόνια μετά την ολοκλήρωση των ποινικών διαδικασιών, στην έκδοση των αποφάσεων από το Συμβούλιο της Επικρατείας, το 2011 και το 2012 αντίστοιχα, σε τελευταίο βαθμό.

68. Μένει να προσδιοριστεί εάν οι νέες αυτές διώξεις είχαν ως αφετηρία πραγματικά περιστατικά, τα οποία ήταν ουσιαστικά όμοια με εκείνα που έγιναν αντικείμενο της οριστικής αθώωσης. Συναφώς, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, σε ό,τι αφορά στην υπ' αριθ.3453/12 προσφυγή, το αντικείμενο των δύο «ποινικών διαδικασιών» ήταν η εισαγωγή από τον προσφεύγοντα, το 1985 και το 1986,

δώδεκα ηλεκτρονικών συσκευών καθώς και ενός κυνηγετικού όπλου, ενός βαρούλκου και μίας συσκευής βίντεο χωρίς την πληρωμή των προβλεπόμενων τελωνειακών δασμών. Στην υπ' αριθ.42941/12 προσφυγή, το αντικείμενο των δύο επίμαχων διαδικασιών ήταν η πώληση από τον δεύτερο προσφεύγοντα, μεταξύ 1993 και 1995, 110 000 λίτρων βενζίνης και 221 000 λίτρων ντίζελ χωρίς πιστοποιητικά αγοράς. Τέλος, σε ό,τι αφορά στην υπ' αριθ.9028/13 προσφυγή, το αντικείμενο των «δύο ποινικών διαδικασιών» ήταν η εισαγωγή στην Ελλάδα από τον τρίτο προσφεύγοντα, το Νοέμβριο του 1992, δύο πολυτελών αυτοκινήτων χωρίς την καταβολή των τελών και δασμών και η κυκλοφορία τους χωρίς την προηγούμενη απόκτηση άδειας από τις τελωνειακές αρχές. Κατά συνέπεια, τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία κατηγορούνται οι προσφεύγοντες ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων και των διοικητικών δικαστηρίων αναφέρονταν ακριβώς στις ίδιες συμπεριφορές που σημειώθηκαν κατά το ίδιο χρονικό διάστημα.

69. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι τόσο οι ποινικές όσο και οι διοικητικές επίμαχες διαδικασίες αφορούσαν στις ίδιες περιστάσεις. Πράγματι, συγκεντρώνει την προσοχή της σε δύο γενικότερα στοιχεία, τα οποία ήγειρε ιδίως η υπ' αριθ.2067/2011 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην οποία η Κυβέρνηση κάνει ευρεία αναφορά στις παρατηρήσεις της: κατά πρώτο λόγο, το ότι το ελληνικό Κράτος δεν μπορούσε να προβλέψει την εξέλιξη της νομολογίας επί του άρθρου 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου ως προς την έννοια της «ποινικής διαδικασίας», πράγμα που θα αμφισβητούσε πραγματικά την παραδοσιακή δυαδικότητα του δικαιοδοτικού συστήματος σε ό,τι αφορά στις προβλεπόμενες από τον Τελωνειακό Κώδικα παραβάσεις. Κατά δεύτερο λόγο, ο τρόπος με τον οποίο το Δικαστήριο εκλαμβάνει την αρχή *ne bis in idem* θα ερχόταν σε αντίθεση με την αυτοτέλεια, κατά το εθνικό δίκαιο, του διοικητικού δικαστηρίου σε σχέση με την ποινική δικαιοδοσία, και *a fortiori* την αρμοδιότητα του διοικητικού δικαστή να προβαίνει σε διαφορετική εκτίμηση της ίδιας επίδικης συμπεριφοράς, η οποία ήταν προηγουμένως το αντικείμενο ποινικής δίκης.

70. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ'αρχήν ότι, αντίθετα με τις διεθνείς συνθήκες κλασικού τύπου, η Σύμβαση υπερβαίνει το πλαίσιο της απλής αμοιβαιότητας μεταξύ των συμβαλλομένων Κρατών. Πέραν ενός δικτύου διμερών δεσμεύσεων, δημιουργεί αντικειμενικές υποχρεώσεις, οι οποίες κατοχυρώνονται, κατά το προοίμιό της, από μία «συλλογική εγγύηση» (βλέπε, *Ιρλανδία κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 18 Ιανουαρίου 1978, παραγρ.239, σειρά Α αρ.25, και *Mamatkoulou και Askaron κατά Τουρκίας* (GC), αριθ.46827/99 και 46951/99, παραγρ.100, ΕΔΔΑ 2005-I). Επιπρόσθετα, κάθε ερμηνεία των απαριθμούμενων δικαιωμάτων και ελευθεριών πρέπει να συμβιβάζεται με «το γενικό πνεύμα [της Σύμβασης] που στόχο έχει τη διασφάλιση και την προώθηση των ιδεών και αξιών μίας δημοκρατικής κοινωνίας» (*Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 7 Ιουλίου 1989, παραγρ.87, σειρά Α αρ.161, και *mutatis mutandis, Klass και λοιποί κατά Γερμανίας*, 6 Σεπτεμβρίου 1978, παραγρ.34, σειρά Α αρ.28). Επιπλέον, το Δικαστήριο τονίζει ότι τα «κριτήρια *Engel*», πρόσφορα για να προσδιοριστεί η ύπαρξη «κατηγορίας ποινικής φύσης» εισήχθησαν στη νομολογία το 1976 (βλέπε παράγραφο 51 παραπάνω). Δεδομένου ότι η Ελλάδα αναγνώρισε στις 20 Νοεμβρίου 1985 το δικαίωμα ατομικής προσφυγής, ήταν ήδη ενήμερη τόσο του ιδιαίτερου χαρακτήρα του «γενικού πνεύματος» της Σύμβασης ως συνθήκης συλλογικής εγγύησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η οποία δημιουργήθηκε για την προστασία του ατόμου (βλέπε *Mamatkoulou και Askaron*, και *Klass και λοιποί*, ανωτέρω) όσο και του αυτοτελούς τρόπου με τον οποίο το Δικαστήριο εκλαμβάνει την έννοια της «κατηγορίας ποινικής φύσης». Κατά τελευταίο λόγο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι αν και η Κυβέρνηση κάνει λόγο για τη δυαδικότητα του δικαιοδοτικού συστήματος σε ό,τι αφορά στην παράβαση της λαθρεμπορίας ως μία καλά ριζωμένη μέσα στην εσωτερική έννομη τάξη παράδοση, ο υπ'αριθ.2081/1939 νόμος είχε εισαγάγει έως το 1950 μία ενιαία ποινική διαδικασία σε σχέση με την εν λόγω παράβαση (βλέπε παράγραφο 37 ανωτέρω).

71. Ως προς το επιχείρημα της Κυβέρνησης αναφορικά με την αυτοτέλεια της διοικητικής δικαιοδοσίας σε σχέση με τα ποινικά δικαστήρια, το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να μνημονεύσει ότι το εσωτερικό δίκαιο δεν ακολουθεί σε όλες τις περιπτώσεις την αρχή της αυστηρής αυτοτέλειας του διοικητικού και του ποινικού τομέα, αλλά προβλέπει εν προκειμένω εξαιρέσεις στην εν λόγω αρχή. Πράγματι, το άρθρο 5 παραγρ.2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ορίζει ότι τα διοικητικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις καταδικαστικές και αμετάκλητες αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων σε ό,τι αφορά στην ενοχή του υπαίτιου της παράβασης (βλέπε παράγραφο 39 ανωτέρω).

72. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το άρθρο 4 του υ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου δεν απαγορεύει κατά κανόνα την επιβολή στερητικής της ελευθερίας ποινής και προστίμου για τα ίδια επίδικα γεγονότα, υπό τον όρο να τηρείται η αρχή *ne bis in idem*. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση της καταστολής της λαθρεμπορίας, η αρχή αυτή δεν παραβιάζεται εάν οι δύο κυρώσεις, στερητική της ελευθερίας και χρηματική, επιβάλλονταν στο πλαίσιο μιας ενιαίας δικαστικής διαδικασίας. Εξάλλου, το γεγονός ότι στις υπ' αριθ.3453/12 και 42941/12 προσφυγές, η ποινική διαδικασία δεν είχε ακόμη τελειώσει κατά την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας, δεν είναι καθεαυτό προβληματικό ως προς την αρχή *ne bis in idem*. Η τήρηση της άνω αρχής θα διασφαλιζόταν εάν ο ποινικός δικαστής είχε αναστείλει τη δίκη μετά την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας και, στη συνέχεια, τερματίσει την ποινική δίωξη μετά την οριστική επικύρωση του επίμαχου προστίμου από το Συμβούλιο της Επικρατείας (βλέπε *Glantz κατά Φινλανδίας*, αρ.37394/11, παραγρ.59-60, 20 Μαΐου 2014, *Häkkä κατά Φινλανδίας*, αρ. 758/11, παραγρ.48-49, 20 Μαΐου 2014 και *Nykänen κατά Φινλανδίας*, αρ.11828/11, παραγρ.49-50, 20 Μαΐου 2014). Επίσης, στην υπ' αριθ.9028/13 προσφυγή, ύστερα από την αμετάκλητη αθώωση του προσφεύγοντα, τα επίμαχα διοικητικά πρόστιμα δεν έπρεπε να τού είχαν επιβληθεί.

73. Σε τελευταίο λόγο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι στην προαναφερόμενη απόφασή του *Hans Akerberg Fransson*, την οποία αναφέρει η Κυβέρνηση στις παρατηρήσεις της, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διευκρίνισε

ότι δυνάμει της αρχής *ne bis in idem*, ένα Κράτος μπορεί να επιβάλει διπλή κύρωση (φορολογική και ποινική) για τα ίδια πραγματικά περιστατικά μόνο υπό τον όρο ότι η πρώτη κύρωση δεν έχει ποινικό χαρακτήρα. Το Δικαστήριο σημειώνει στο σημείο τούτο ότι κατά την εκτίμηση της ποινικής φύσης μίας φορολογικής κύρωσης, το ΔΕΕ βασίζεται στα τρία κριτήρια που χρησιμοποίησε το Δικαστήριο στην απόφαση *Engel και λοιποί* (βλέπε παραγράφους 47 και 52 παραπάνω). Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο επισημαίνει μία σύγκλιση των δύο δικαστηρίων σε σχέση με την εκτίμηση του ποινικού χαρακτήρα μιας φορολογικής διαδικασίας και, *a fortiori*, με τον τρόπο εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* σε φορολογικές και ποινικές υποθέσεις (βλέπε, στην κατεύθυνση αυτή, *Grande Stevens και λοιποί*, προαναφερθείσα, παραγρ.229).

iii. Συμπέρασμα

74. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι επίμαχες διοικητικές διαδικασίες αφορούσαν σε δεύτερη «παράβαση» με αφετηρία πραγματικά περιστατικά όμοια με εκείνα που έγιναν αντικείμενο των πρώτων αθώσεων, οι οποίες κατέστησαν αμετάκλητες.

75. Η διαπίστωση αυτή αρκεί για να εξαχθεί το συμπέρασμα της παραβίασης του άρθρου 4 του υπ'αριθ.7 Πρωτοκόλλου.

B. Επί της ισχυριζόμενης παραβίασης του άρθρου 6 παραγρ.2

1. Επί του παραδεκτού

α) Οι θέσεις των μερών

76. Όσον αφορά στην εφαρμοστικότητα του άρθρου 6 παραγρ.2, η Κυβέρνηση επαναλαμβάνει το επιχείρημά της, δηλαδή ότι η διαδικασία ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δεν αφορούσε σε κατηγορία ποινικής φύσης, κατά την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης.

77. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι «βαρύνονταν με κατηγορία παράβασης» ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων και, επομένως, η αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας εφαρμόζεται αυτόματα εν προκειμένω.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

78. Όπως δείχνει ρητά η ίδια η διατύπωσή του, το άρθρο 6 παραγρ.2 εφαρμόζεται όταν ένα πρόσωπο «κατηγορείται για παράβαση». Το Δικαστήριο παραπέμπει στην παραπάνω ανάλυσή του πάνω στα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για να προσδιορισθεί εάν η επίδικη διαδικασία αφορούσε στη βασιμότητα κατηγορίας ποινικής φύσης, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου (βλέπε παράγραφο 51 παραπάνω).

79. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει, στο πλαίσιο της εξέτασης της αιτίας σχετικά με το άρθρο 4 του υπ'αριθ.7 Πρωτοκόλλου, ότι οι διοικητικές διαδικασίες που ακολούθησαν την ολοκλήρωση των επίμαχων ποινικών διαδικασιών οδήγησαν σε νέες κατηγορίες ποινικής φύσης. Συνεπώς, το άρθρο 6 παραγρ.2 εφαρμόζεται στις επίμαχες διοικητικές διαδικασίες. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η παρούσα αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παραγρ.3 α) της Σύμβασης. Επισημαίνει εξάλλου ότι δεν προσκρούσει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Οι θέσεις των διαδίκων

80. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ιδίως ότι το άρθρο 6 παραγρ.2 δεν απαγορεύει την κύρωση της ίδιας συμπεριφοράς βάσει δύο δικαστικών διαδικασιών, μίας ποινικής και μίας διοικητικής. Αναφερόμενη ιδίως στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την αλληλοεπικάλυψη μίας ποινικής διαδικασίας και μίας πειθαρχικής διαδικασίας στο πλαίσιο του άρθρου 6 παραγρ.2 (*Vanjak κατά Κροατίας*, αρ.29889/04, 14 Ιανουαρίου 2010, *Hrdalo κατά Κροατίας*, αρ.23272/07, 27 Σεπτεμβρίου 2011), υποστηρίζει ότι το κυρίαρχο στοιχείο στις περιπτώσεις αυτές είναι η επιλογή των όρων που χρησιμοποιούν οι

αρμόδιες αρχές που θα μπορούσαν να παραβιάσουν την αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας.

81. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι οι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων, οι οποίες επικύρωσαν τα διοικητικά πρόστιμα που επιβλήθηκαν λόγω των επίμαχων παραβάσεων του Τελωνειακού Κώδικα παραβίασαν ευθέως την αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας που απορρέει από τις αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων αριθ.1087/1992, 2828/2000 και 36398/1998.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

ι. Γενικές αρχές

82. Το άρθρο 6 παραγρ.2 προστατεύει το δικαίωμα κάθε προσώπου να «τεκμαίρεται αθώος εφόσον αποδειχθεί νομικά η ενοχή του». Θεωρούμενο δικονομική εγγύηση στο πλαίσιο της ίδιας της ποινικής δίκης, το τεκμήριο της αθωότητας επιβάλλει όρους σχετικά ιδίως με το βάρος της απόδειξης (*Barbera, Messegue και Jabardo κατά Ισπανίας*, 6 Δεκεμβρίου 1988, παραγρ.77, σειρά Α αρ.146, και *Telfner κατά Αυστρίας*, αρ.33501/96, παραγρ.15, 20 Μαρτίου 2011), τα δικαστικά και τα νομικά τεκμήρια (*Salabakiu κατά Γαλλίας*, 7 Οκτωβρίου 1988, παραγρ.28, σειρά Α αρ.141-Α, και *Radio France και λοιποί κατά Γαλλίας*, αρ. 53984/00, παραγρ.24, ΕΔΔΑ 2004-II), το δικαίωμα να μην συμβάλει κανείς στην αυτοενοχοποίησή του (*Saunders κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 17 Δεκεμβρίου 1996, παραγρ.68, *Συλλογή αποφάσεων* 1996-VI, και *Heaney και McGuinness κατά Ιρλανδίας*, αρ.34720/97, παραγρ.40, ΕΔΔΑ 2000-XII), τη δημοσιότητα που μπορεί να λάβει η υπόθεση πριν την εκδίκασή της (*Akay κατά Τουρκίας* (déc.), αρ.34501/97, 19 Φεβρουαρίου 2002 και *G.C.P. κατά Ρουμανίας*, αρ.20899/03, παραγρ.46, 20 Δεκεμβρίου 2011), την διατύπωση από τον δικαστή της ουσίας ή κάθε άλλη δημόσια αρχή πρόωγων δηλώσεων ως προς την ενοχή κατηγορούμενου (*Allenet de Ribemont κατά Γαλλίας*, 10 Φεβρουαρίου 1995, παραγρ.35-36, σειρά Α, αρ.308, και *Nestak κατά Σλοβακίας*, αρ.65559/01, παραγρ.88, 27 Φεβρουαρίου 2007).

83. Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη την ανάγκη το δικαίωμα που κατοχυρώνει το άρθρο 6 παραγρ.2 να είναι συγκεκριμένο και αποτελεσματικό, το τεκμήριο της αθωότητας παρουσιάζει και άλλη πτυχή. Ο γενικός του σκοπός, στο πλαίσιο του δεύτερου αυτού μέρους, είναι να εμποδίσει την αντιμετώπιση ατόμων που αθώωθηκαν ή για τους οποίους έπαψε η ποινική δίωξη από δημόσιες αρχές ή όργανα ως να ήταν στην πραγματικότητα ένοχοι για την παράβαση που τούς είχε αποδοθεί (*Allen κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (GC), αρ.25424/09, παραγρ.94, ΕΔΔΑ 2013). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το τεκμήριο της αθωότητας, ως δικονομικό δικαίωμα, συμβάλλει κυρίως στην τήρηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης και προωθεί ταυτόχρονα τον σεβασμό της τιμής και της αξιοπρέπειας του διωκόμενου προσώπου (*Κώνστας κατά Ελλάδος*, αρ.53466/07, παραγρ.32, 24 Μαΐου 2011). Σε τέτοιες περιπτώσεις, το τεκμήριο της αθωότητας έχει ήδη εμποδίσει-με την εφαρμογή κατά τη δίκη διαφόρων απαιτήσεων σε σχέση με τη δικονομική εγγύηση που προσφέρει-να απαγγελθεί άδικη ποινική καταδίκη. Χωρίς προστασία που αποσκοπεί στην τήρηση, σε κάθε μεταγενέστερη διαδικασία, μιας αθώωσης ή μιας απόφασης παύσης της ποινικής δίωξης, οι εγγυήσεις μιας δίκαιης δίκης που προβλέπει το άρθρο 6 παραγρ.2 θα κινδύνευαν να καταστούν θεωρητικές και απατηλές. Αυτό που παίζεται επίσης μόλις τελειώσει η ποινική διαδικασία, είναι η φήμη του ενδιαφερόμενου και ο τρόπος με τον οποίο τον αντιλαμβάνεται το κοινό. Σε κάποιο βαθμό, η προστασία που προσφέρει, συναφώς, το άρθρο 6 παραγρ.2 μπορεί να καλύψει εκείνη που παρέχει το άρθρο 8 (βλέπε, για παράδειγμα, *Zollmann κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αρ.62902/00, ΕΔΔΑ 2003-XII, και *Ταλιαδόρου και Στυλιανού κατά Κύπρου*, αρ.39627/05 και 39631/05, παραγρ.27 και 56-59, 16 Οκτωβρίου 2008).

84. Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν υπάρχει ένας ενιαίος τρόπος προσδιορισμού των συνθηκών υπό τις οποίες παραβιάζεται το άρθρο 6 παραγρ.2 στο πλαίσιο μιας διαδικασίας μεταγενέστερης της ολοκλήρωσης μιας ποινικής διαδικασίας. Όπως δείχνει η νομολογία του Δικαστηρίου, τα πράγματα εξαρτώνται ευρέως από την φύση και το πλαίσιο της διαδικασίας υπό την οποία εκδόθηκε η επίδικη απόφαση. Σε κάθε περίπτωση, και

ανεξαρτήτως της προσέγγισης που υιοθετείται, οι όροι που χρησιμοποιεί η αποφαινόμενη αρχή έχουν κρίσιμη σημασία όταν πρόκειται να εκτιμηθεί η συμβατότητα με το άρθρο 6 παραγρ.2 της απόφασης και του ακολουθούμενου σκεπτικού (*Allen*, παραπάνω, παραγρ.125).

85. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι μετά την παύση των ποινικών διώξεων το τεκμήριο της αθωότητας επιβάλλει να ληφθεί υπόψη, σε κάθε μεταγενέστερη διαδικασία, οποιασδήποτε φύσης και να είναι, το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος δεν έχει καταδικασθεί (*Vanjak*, παραπάνω, παραγρ.41). Έχει ήδη αναφέρει ότι το διατακτικό μιας αθωωτικής απόφασης πρέπει να γίνει σεβαστό από κάθε αρχή που αποφαινεται, ευθέως ή παρεμπιμπτόντως, επί της ποινικής ευθύνης του ενδιαφερόμενου (*Βασίλειος Σταυρόπουλος κατά Ελλάδας*, αρ.35522/04, παραγρ.39, 27 Σεπτεμβρίου 2007). Εν τέλει, το τεκμήριο της αθωότητας σημαίνει ότι εάν έχει απαγγελθεί κατηγορία ποινικής φύσης και η δίωξη κατέληξε σε αθώωση, το διωκόμενο πρόσωπο θεωρείται αθώο απέναντι στο νόμο και πρέπει να αντιμετωπιστεί ως τέτοιο. Στο μέτρο αυτό επομένως το τεκμήριο της αθωότητας παραμένει αφού ολοκληρωθεί η ποινική διαδικασία, πράγμα που επιτρέπει να γίνει σεβαστή η αθωότητα του ενδιαφερόμενου σε σχέση με οποιαδήποτε κατηγορία, η βασιμότητα της οποίας δεν έχει αποδειχθεί (*Allen*, παραπάνω, παραγρ.103).

ii. Εφαρμογή εν προκειμένω των προαναφερομένων αρχών

86. Το Δικαστήριο σημειώνει ευθύς εξ αρχής ότι σε ό,τι αφορά στην φύση των διοικητικών διαδικασιών και το πλαίσιο στο οποίο εκδόθηκαν οι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων, αυτές αναφέρονταν στην ύλη του ποινικού δικαίου (βλέπε παράγραφο 74 παραπάνω). Με άλλα λόγια, μέσω των διαδικασιών που ακολούθησαν την αθώωση των προσφευγόντων από τα ποινικά δικαστήρια, τα διοικητικά δικαστήρια εξέτασαν, κατά την έννοια της Σύμβασης, τη «βασιμότητα» των κατηγοριών ποινικής φύσης. Στις δύο σειρές διαδικασιών, ποινικές και διοικητικές, οι προβλεπόμενες κυρώσεις παρουσίαζαν τιμωρητικό χαρακτήρα. Επιπροσθέτως, όπως προκύπτει από τον

φάκελο, οι αποδιδόμενες στους προσφεύγοντες πράξεις ήταν όμοιες και τα στοιχεία που συνθέτουν τις επίμαχες παραβάσεις ήταν τα ίδια.

87. Η παρούσα υπόθεση διακρίνεται επομένως σαφώς από τις ήδη εξετασθείσες από το Δικαστήριο υποθέσεις στις οποίες η διοικητική αρχή με πειθαρχική εξουσία είχε τιμωρήσει πράξεις που προσάπτονταν σε κρατικό υπάλληλο μετά από αθώωσή του από ποινικό δικαστήριο (βλέπε *Moulet κατά Γαλλίας* (αρ.2) (déc.), αρ.27521/04, ΕΔΔΑ 2007-X). Στις περιπτώσεις αυτές, η πειθαρχική διαδικασία παρουσίαζε μία κάποια αυτοτέλεια σε σχέση με την ποινική διαδικασία, ιδίως ως προς τις προϋποθέσεις εφαρμογής της και τον μη κατασταλτικό σκοπό της (βλέπε, στην κατεύθυνση αυτή, *Βαγενάς κατά Ελλάδος*, (déc.), αρ.53372/07, 23 Αυγούστου 2011). Λόγω της αυτοτέλειας αυτής, η επιβολή διοικητικής κύρωσης στον εν λόγω υπάλληλο δεν είχε θεωρηθεί ότι παραγνώριζε η ίδια την αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας, στο μέτρο που η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου δεν περιείχε δήλωση που να αποδίδει ποινική ευθύνη στον προσφεύγοντα (βλέπε *Vanjak*, προαναφερθείσα, παραγρ.69-72, *Hrdalo*, προαναφερθείσα, παραγρ.54-55).

88. Εν προκειμένω, τα διοικητικά δικαστήρια της ουσίας θεώρησαν, αφού προέβησαν σε εκτίμηση των στοιχείων των φακέλων διαφορετική από εκείνη των ποινικών δικαστηρίων, ότι οι προσφεύγοντες είχαν τελέσει τις ίδιες παραβάσεις λαθρεμπορίας για τις οποίες είχαν προηγουμένως αθωωθεί από τα ποινικά δικαστήρια. Οι σκέψεις τούτες επικυρώθηκαν, στη συνέχεια, σε τελευταίο βαθμό, από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Δεδομένης της ταυτότητας της φύσης των δύο επίμαχων σειρών διαδικασιών, των επίδικων πραγματικών περιστατικών και των συστατικών στοιχείων των εν λόγω παραβάσεων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το προαναφερόμενο συμπέρασμα των διοικητικών δικαστηρίων παραγνώρισε την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας των προσφευγόντων, την οποία είχαν ήδη καθιερώσει οι αθωωτικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παραγρ.2 της Σύμβασης.

**ΙΙΙ. ΕΠΙ ΤΗΣ ΙΣΧΥΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 6
ΠΑΡΑΓΡ.1 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ
ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ**

89. Στην υπ'αριθ.3453/12 προσφυγή, ο προσφεύγων παραπονείται ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «εύλογης προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 παραγρ.1 της Σύμβασης. Υποστηρίζει επίσης ότι την εποχή των γεγονότων δεν υπήρχε στην Ελλάδα κανένα αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα για να παραπονεθεί κανείς για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται τα άρθρα 6 παραγρ.1 και 13 της Σύμβασης, διατάξεις, τα σχετικά τμήματα των οποίων έχουν ως εξής:

Άρθρο 6 παραγρ.1

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

Άρθρο 13

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτέλεσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

90. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι άνω αιτιάσεις δεν είναι προδήλως αβάσιμες με κατά την έννοια του άρθρου 35 παραγρ.3 α) της Σύμβασης. Τονίζει εξάλλου ότι δεν προσκρούουν σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθούν παραδεκτές.

B. Επί της ουσίας

I. Όσον αφορά στη διάρκεια της διαδικασίας**α) Περίοδος που λαμβάνεται υπόψη**

91. Η περίοδος που λαμβάνεται υπόψη ξεκίνησε στις 3 Νοεμβρίου 1989 όταν το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών επιλήφθηκε της υπόθεσης και έληξε στις 3 Νοεμβρίου 2011, οπότε η υπ' αριθ. 1999/2011 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε. Διήρκησε επομένως είκοσι δύο χρόνια για τρεις δίκες.

β) Εύλογος χαρακτήρας της διαδικασίας

92. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στην πολυπλοκότητα της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επίσης, υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων ήταν υπεύθυνος για μια αναβολή ενώπιον του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου.

93. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται βάσει των περιστατικών της υπόθεσης και σε σχέση με τα καθιερωμένα από τη νομολογία κριτήρια, ιδίως την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντα και εκείνη των αρμόδιων αρχών καθώς και το διακύβευμα της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί κατά Ελλάδας*, αρ. 50973/08, 21 Δεκεμβρίου 2010).

94. Το Δικαστήριο χειρίστηκε πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνο της υπόθεσης εν προκειμένω και διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 6 παραγρ. 1 της Σύμβασης (βλέπε *Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί*, προαναφερθείσα).

95. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο προσφεύγων ευθύνεται για αναβολή της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και ότι η διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου αυτού παρουσίασε κάποια πολυπλοκότητα, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η διαδικασία διήρκησε στο σύνολο της είκοσι δύο χρόνια για τρεις δίκες. Λαμβανομένης υπόψη της σχετικής νομολογίας του, το Δικαστήριο θεωρεί ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης

διαδικασίας υπήρξε υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση για «εύλογη προθεσμία».

96. Επομένως, όσον αφορά στην υπ' αριθ.3453/12 προσφυγή, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παραγρ.1 ως προς τη διάρκεια της διαδικασίας.

2) Αναφορικά με την ύπαρξη αποτελεσματικού ενδίκου βοηθήματος ως προς τη διάρκεια της διαδικασίας

97. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα ενώπιον εθνικής αρχής που να επιτρέπει σε κάποιον να παραπονεθεί για παραγνώριση της υποχρέωσης, που επιβάλλει το άρθρο 6 παραγρ.1, για εκδίκαση των υποθέσεων μέσα σε εύλογη προθεσμία (βλέπε, *Kudla κατά Πολωνίας* (GC), αρ.30210/96, παραγρ.156, ΕΔΔΑ 2000-XI).

98. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν παρείχε στους ενδιαφερόμενους αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να παραπονεθούν για τη διάρκεια μιας διαδικασίας (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί κατά Ελλάδας*, προαναφερθείσα, παραγρ.33-35).

99. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις 12 Μαρτίου 2012 δημοσιεύθηκε ο υπ' αριθ.4055/2012 νόμος περί δίκαιης δίκης και εύλογης διάρκειας αυτής, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 2 Απριλίου 2012. Δυνάμει των άρθρων 53 επ. του άνω νόμου, εισήχθη ένα νέο ένδικο βοήθημα που επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους να παραπονεθούν για τη διάρκεια κάθε δίκης μιας διοικητικής διαδικασίας μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης (βλέπε παράγραφο 41 παραπάνω). Με την απόφασή του *Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε. κατά Ελλάδας*, το Δικαστήριο έκρινε ότι το ένδικο αυτό βοήθημα είναι αποτελεσματικό με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης (*Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε. κατά Ελλάδας* (déc.), αρ.40547/10, 1^η Οκτωβρίου 2013, παραγρ.58). Ωστόσο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο νόμος αυτός δεν έχει αναδρομική ισχύ. Κατά συνέπεια, δεν

προβλέπει τέτοιο ένδικο βοήθημα για τις υποθέσεις που έχουν ήδη περατωθεί έξι μήνες πριν την έναρξη ισχύος του.

100. Εν προκειμένω, η υπ' αριθ.1999/2011 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας δημοσιεύθηκε στις 28 Ιουνίου 2011, δηλαδή πάνω από έξι μήνες πριν τεθεί σε ισχύ ο υπ' αρ.4055/2012 νόμος. Επομένως, ο προσφεύγων δεν μπορούσε να ασκήσει το εν λόγω ένδικο βοήθημα. Ενόψει των άνω σκέψεων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εσωτερικό δίκαιο, την εποχή των γεγονότων, ενός ένδικου βοηθήματος που να επιτρέπει στον προσφεύγοντα στην υπ' αριθ.3453/12 προσφυγή, να πετύχει την κατοχύρωση του δικαιώματός του για εκδίκαση της υπόθεσής του μέσα σε εύλογη προθεσμία, κατά την έννοια του άρθρου 6 παραγρ.1 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΙΣΧΥΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΥΠ'ΑΡΙΘ.1 ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

101. Στις υπ' αριθ.42941/12 και 9028/13 προσφυγές, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι τα διοικητικά πρόστιμα που επιβλήθηκαν για το αδίκημα της λαθρεμπορίας ήταν υπέρογκα, δεν τηρούσαν την αρχή της αναλογικότητας και προσέβαλλαν επομένως το δικαίωμα στην προστασία της περιουσίας. Επικαλούνται το άρθρο 1 του υπ' αριθ.1 Πρωτοκόλλου, διάταξη που διατυπώνεται ως ακολούθως:

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός κράτους όπως θέση εν ισχύι νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

Επί του παραδεκτού

102. Η Κυβέρνηση προβάλλει την ένσταση της μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων. Ισχυρίζεται ότι, στις προαναφερόμενες προσφυγές, οι προσφεύγοντες δεν επικαλέστηκαν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων την προσβολή του δικαιώματος της προστασίας της περιουσίας τους λόγω της επιβολής των επίμαχων διοικητικών προστίμων.

103. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι τα επίμαχα πρόστιμα αποτελούσαν έναν δυσανάλογο περιορισμό του δικαιώματός τους στην προστασία της περιουσίας τους. Ο τρίτος προσφεύγων τονίζει ιδιαίτερα ότι μέσω της αιτίας του που βασίζεται στην αρχή *ne bis in idem*, παραπονέθηκε για την επιβολή διπλής αυστηρής ποινής για τα ίδια γεγονότα.

104. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η βάση του κανόνα της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων, την οποία προβλέπει το άρθρο 35 παραγρ.1 της Σύμβασης συνίσταται στο ότι, πριν προσφύγει σε διεθνές δικαστήριο, ο προσφεύγων πρέπει να έχει δώσει στο υπαίτιο Κράτος τη δυνατότητα να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις με εθνικά μέσα, χρησιμοποιώντας τα ένδικα μέσα που προσφέρει η εθνική νομοθεσία, αρκεί να αποδειχθούν αποτελεσματικές και επαρκείς (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Fressoz και Roire κατά Γαλλίας* (GC), αρ.29183/95, παραγρ.37, ΕΔΔΑ 1999-I). Πράγματι, το άρθρο 35 παραγρ.1 της Σύμβασης απαιτεί την εξάντληση μόνο των ενδίκων μέσων που είναι συγχρόνως σχετικά με τις προσαπτόμενες παραβιάσεις, διαθέσιμα και πρόσφορα. Πρέπει να υπάρχουν σε επαρκή βαθμό βεβαιότητας όχι μόνο θεωρητικά αλλά και στην πράξη, διαφορετικά δεν στερούνται την επιθυμητή αποτελεσματικότητα και προσβασιμότητα. Εναπόκειται στο καθ' ου η προσφυγή Κράτος να αποδείξει ότι πληρούνται οι απαιτήσεις αυτές (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Dalia κατά Γαλλίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, παραγρ.38, *Συλλογή* 1998-I, και *Φιζ κατά Ελλάδας*, αρ.1001/09, παραγρ.51, 12 Ιουλίου 2011). Ωστόσο, η μόνη ύπαρξη αμφιβολιών ως προς τις πιθανότητες επιτυχίας ενός συγκεκριμένου ένδικου βοηθήματος, το οποίο δεν είναι προφανώς καταδικασμένο σε αποτυχία δεν αποτελεί έγκυρο λόγο που να δικαιολογεί τη μη χρήση εσωτερικών ενδίκων

βοηθημάτων (*Brusco κατά Ιταλίας* (déc.), αρ.69789/01, ΕΔΔΑ 2001-ΙΧ, και *Pellegriti κατά Ιταλίας* (déc.), αρ.77363/01, 26 Μαΐου 2005).

105. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι όσον αφορά στην υπ'αριθ.42941/12 προσφυγή, από τον φάκελο προκύπτει ότι σε κανένα στάδιο της διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δεν επικαλέστηκε ο προσφεύγων το δικαίωμα στην προστασία της περιουσίας του και τον τυχόν υπέρογκο χαρακτήρα των προστίμων που επιβλήθηκαν. Ως προς την υπ'αριθ.9028/13 προσφυγή, προκύπτει από την υπ'αριθ.1461/2008 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς ότι ο προσφεύγων αμφισβήτησε ειδικά ενώπιόν του το ύψος του ποσού που επιβλήθηκε ως πρόστιμο. Από την πλευρά του, το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε την αιτίαση αυτή λέγοντας ότι το επιβληθέν πρόστιμο δεν αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας εφόσον δεν αντιστοιχούσε στο διπλάσιο των απλήρωτων τελών και δασμών. Όμως ο προσφεύγων δεν αμφισβήτησε το συμπέρασμα αυτό του Διοικητικού Εφετείου στην αναίρεσή του ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Με τον τρόπο αυτό δεν έδωσε στην ευκαιρία στο ανώτατο διοικητικό δικαστήριο την ευκαιρία να επανορθώσει την κατάσταση για την οποία παραπονείται μέσω της παρούσας αιτίας (βλέπε *Association Les Témoins de Jéhovah κατά Γαλλίας* (déc.), αρ.8916/05, 21 Σεπτεμβρίου 2010).

106. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι προσφεύγοντες, στις υπ'αριθ.42941/12 και 9028/13 προσφυγές, δεν έδωσαν στο υπαίτιο Κράτος τη δυνατότητα να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις του δικαιώματος στην προστασία της περιουσίας χρησιμοποιώντας τα προσφερόμενα από το εθνικό δίκαιο ένδικα βοηθήματα. Συνεπώς, η άνω αιτίαση πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 παραγρ.1 και 4 της Σύμβασης.

V. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΙΣΧΥΡΙΖΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

107. Επικαλούμενοι τα άρθρα 6 παραγρ.1 και 13 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την αδικία της διαδικασίας, ιδίως για το λόγο ότι τα διοικητικά δικαιοδοτικά όργανα δεν τήρησαν τις αρχές του

τεκμηρίου της αθωότητας και του *ne bis in idem*. Επίσης, στην υπ' αριθ.9028/13 προσφυγή, ο προσφεύγων επικαλείται το άρθρο 7 της Σύμβασης. Υποστηρίζει ότι τα διοικητικά δικαστήρια όφειλαν να εφαρμόσουν εν προκειμένω αναδρομικά το νέο Τελωνειακό Κώδικα (νόμος αρ.2960/2001), ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή μετά την τέλεση της αξιόποινης πράξης. Τονίζει ότι στην περίπτωση αυτή η επίμαχη πράξη θα είχε χαρακτηριστεί απλή τελωνειακή παράβαση, πράγμα που θα είχε οδηγήσει στην επιβολή μικρότερου προστίμου.

Επί του παραδεκτού

108. Αναφορικά με τις αιτιάσεις σχετικά με τα άρθρα 6 παραγρ.1 και 13 της Σύμβασης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες επαναλαμβάνουν τους ισχυρισμούς τους που έχει ήδη εξετάσει το Δικαστήριο στο πλαίσιο των άρθρων 6 παραγρ.2 της Σύμβασης και 4 του υπ' αρ.7 Πρωτοκόλλου. Στο μέτρο που μέσω των άνω αιτιάσεων θέτουν υπό αμφισβήτηση τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, το Δικαστήριο δεν βρίσκει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας κατά τη διεξαγωγή των διαδικασιών, η οποία τήρησε το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Επιπλέον, οι επίδικες αποφάσεις ήταν επαρκώς αιτιολογημένες. Επομένως, το μέρος αυτό της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παραγρ.3 α) και 4 της Σύμβασης.

109. Επίσης, αναφορικά με την αιτίαση σχετικά με το άρθρο 7 της Σύμβασης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας ασχολήθηκε με το ζήτημα της αναδρομικής εφαρμογής του νέου Τελωνειακού Κώδικα. Επισήμανε ότι η επίμαχη υπόθεση ήγειρε το ειδικό ζήτημα της χρήσης από τον προσφεύγοντα τεχνασμάτων για να διαφύγει την καταβολή των οφειλομένων δασμών κατά την εισαγωγή των επίδικων οχημάτων. Στη βάση αυτή, θεώρησε ότι σύμφωνα με το άρθρο 137 Γ.παραγρ.7 του νέου Τελωνειακού Κώδικα, η επίμαχη πράξη θα είχε επίσης χαρακτηριστεί λαθρεμπορία και ότι, συνεπώς, οι δύο Κώδικες εφάρμοζαν «το ίδιο νομικό καθεστώς», συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης κύρωσης. Υπό τις

συνθήκες αυτές, το Συμβούλιο της επικρατείας οδηγήθηκε στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε κανένας λόγος εφαρμογής του νέου Τελωνειακού Κώδικα. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι το άνω συμπέρασμα του Συμβουλίου της Επικρατείας ήταν εύλογο και επαρκώς αιτιολογημένο και ότι δεν προκύπτει καμία παραβίαση του άρθρου 7 από τις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η άνω αιτίαση είναι προδήλως αβάσιμη και ότι πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 παραγρ.3^α) και 4 της Σύμβασης.

VI. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

110. Κατά το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Βλάβη

111. Ο πρώτος προσφεύγων απαιτεί 19 165 820 ευρώ, ο δεύτερος 586 259,29 ευρώ και ο τρίτος 164 167,23 ευρώ λόγω της υλικής βλάβης, την οποία φέρονται να έχουν υποστεί εξαιτίας των ισχυριζόμενων παραβιάσεων της Σύμβασης. Αναφέρονται ιδίως στο διαφυγόν κέρδος και στην οικονομική βλάβη που υπέστησαν οι επιχειρήσεις τους λόγω της επίδικης κατάστασης. Επίσης, ζητούν 300 000, 50 000 και 300 000 ευρώ, αντίστοιχα, λόγω ηθικής βλάβης.

112. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα ποσά αυτά είναι υπερβολικά και ότι δεν δικαιολογούνται από τις συνθήκες της υπόθεσης. Υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στα απαιτούμενα ποσά και τις ισχυριζόμενες παραβιάσεις της Σύμβασης. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η διαπίστωση της παραβίασης της

Σύμβασης αποτελεί καθεαυτή δίκαιη ικανοποίηση εν προκειμένω με την έννοια του άρθρου 41 της Σύμβασης.

113. Όπως και η Κυβέρνηση, έτσι και το Δικαστήριο δεν βλέπει αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στα αιτούμενα ποσά λόγω υλικής βλάβης και τις διαπιστούμενες παραβιάσεις της Σύμβασης. Απεναντίας, εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες πρέπει να λάβουν αποζημίωση λόγω της υφιστάμενης ηθικής βλάβης σε σχέση με την οδύνη τους λόγω των παραβιάσεων της Σύμβασης που διαπιστώθηκαν στην παρούσα υπόθεση. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, όπως ορίζει το άρθρο 41, κρίνει ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στον πρώτο προσφεύγοντα 14 000 ευρώ και 5 000 ευρώ στον δεύτερο και τον τρίτο προσφεύγοντα λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστησαν, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται για φόρους.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

114. Ο πρώτος προσφεύγων ζητά 2 460 ευρώ βάσει λογαριασμού για τα έξοδα και τις δαπάνες στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Ο δεύτερος προσφεύγων ζητά συνολικά 6 680 ευρώ για τα έξοδα και τις δαπάνες που κατέβαλε ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Υποβάλλει αντίγραφο συμφωνίας μεταξύ εκείνου και των εκπροσώπων του, βάσει της οποίας θα πληρώσει τους δικηγόρους του μόλις περατωθεί η διαδικασία. Ζητά οποιαδήποτε αποζημίωση του επιδικασθεί ενδεχομένως για το λόγο αυτό να καταβληθεί απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό του Κου Δ.Φαρμακίδη-Μάρκου. Ο τρίτος προσφεύγων ζητά 1 000 ευρώ βάσει λογαριασμού για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

115. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι όσον αφορά στον δεύτερο προσφεύγοντα το αίτημα για έξοδα και δικαστική δαπάνη είναι υπερβολικό και πρέπει να απορριφθεί.

116. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ένας προσφεύγων δεν μπορεί να πετύχει την επιστροφή των εξόδων του και της δικαστικής δαπάνης του παρά μόνο εφόσον έχει αποδειχθεί ότι είναι πραγματικά, αναγκαία και το ύψος τους εύλογο (*Creanga κατά Ρουμανίας* (GC), αρ.29226/03, παραγρ.130, 23 Φεβρουαρίου 2012). Λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων στην κατοχή του και των προαναφερόμενων κριτηρίων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι πρέπει να επιδικασθούν στον πρώτο και τον τρίτο προσφεύγοντα τα αιτούμενα ποσά, ήτοι 2 460 ευρώ στον πρώτο προσφεύγοντα και 1 000 στον τρίτο προσφεύγοντα, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλουν για φόρους.

117. Επίσης, ως προς τον δεύτερο προσφεύγοντα, το Δικαστήριο κρίνει ότι έχει αποδειχθεί ότι πράγματι κατέβαλλε έξοδα σχετικά με την διαδικασία ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και ενώπιόν του, καθόσον ως πελάτης ανέλαβε τη νομική υποχρέωση να πληρώσει τους δικαστικούς του εκπροσώπους επί συμφωνημένης βάσης (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Sanoma Uitgevers B.V. κατά Κάτω Χωρών*, αρ.38224/03, παραγρ.110, 31 Μαρτίου 2009, και *Βαλλιανάτος και λοιποί κατά Ελλάδας* (GC) αρ.29381/09 και 32684/09, παραγρ.103, ΕΔΔΑ 2013 (αποσπάσματα)). Το Δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχει λόγος να τού επιδικασθεί το ποσό των 2 500 ευρώ, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλει για φόρους, καταβλητέα απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό του εκπροσώπου του (βλέπε, στην κατεύθυνση αυτή, *Carabulea κατά Ρουμανίας*, αρ.45661/99, παραγρ.180, 13 Ιουλίου 2010).

Γ. ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ

118. Το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Αποφασίζει να συνεκδικάσει τις προσφυγές,
2. Κηρύσσει την υπ' αριθ.3453/12 προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις σχετικά με τα άρθρα 6 παραγρ.1 και 13 της Σύμβασης σε ό,τι αφορά στη διάρκεια της διαδικασίας και την έλλειψη αποτελεσματικού ένδικου βοηθήματος συναφώς, καθώς και ως προς τις αιτιάσεις σχετικά με τα άρθρα 6 παραγρ.2 της Σύμβασης και 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου, και απαράδεκτη ως προς τις υπόλοιπες αιτιάσεις,
3. Κηρύσσει τις υπ' αριθ.52941/12 και 9028/13 προσφυγές παραδεκτές ως προς τις αιτιάσεις σχετικά με τα άρθρα 6 παραγρ.2 της Σύμβασης και 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου, και απαράδεκτες ως προς τις υπόλοιπες αιτιάσεις,
4. Αποφαίνεται, όσον αφορά όλες τις προσφυγές, ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 6 παραγρ.2 και 4 του υπ' αριθ.7 Πρωτοκόλλου,
5. Αποφαίνεται
 - α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλλει, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα που η απόφαση θα καταστεί αμετάκλητη, σύμφωνα με το άρθρο 44 παραγρ.2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:
 - ι) 14 000 ΕΥΡΩ (δεκατέσσερις χιλιάδες ευρώ) στον πρώτο προσφεύγοντα και 5 000 ΕΥΡΩ (πέντε χιλιάδες ευρώ) στον δεύτερο και τον τρίτο προσφεύγοντα, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται για φόρους, για ηθική βλάβη,
 - ιι) 2 460 ΕΥΡΩ (δύο χιλιάδες τετρακόσια εξήντα ευρώ) στον πρώτο προσφεύγοντα, 2 500 ΕΥΡΩ (δύο χιλιάδες πεντακόσια ευρώ) στον δεύτερο προσφεύγοντα και 1 000 ΕΥΡΩ (χίλια ευρώ) στον τρίτο προσφεύγοντα, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλουν για φόρους, για έξοδα και δικαστική δαπάνη,

β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα αυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες,

7. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 30 Απριλίου 2015, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 παραγρ.2 και 3 του Κανονισμού.

Soren Nielsen
Ο Γραμματέας
(υπογραφή)

Elisabeth Steiner
Η Πρόεδρος
(υπογραφή)

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου εγγράφου σε γαλλική γλώσσα.
Η Μεταφράστρια: Χρ.Παπαζαρκάδα